

TARİH-İ KADİM

MSFL TARİH KULÜBÜ DERGİSİDİR

Sayı : 1
Ekim 2021

Cumhuriyet Bayramımız
Kutlu Olsun.

**GAGALI
MASTELER**

**YARATILIS
DESTANI**

**RENKLERİN DANSI
"ERU"**

Kabil kim Habil'e kıydı ezelden
Adet oldu ki hanlar buna uymak
- Aşıkpaşazade-

Cumhuriyet
fazilettir.

**MUSTAFA KEMAL
ATATÜRK**

Rezzan Yıldız 14

EDİTÖRLER

RAMAZAN MÜRŞİT SARIOĞLU
SUDENUR ÖZBEK
NİSANUR ÇOBAN

YAZI KURULU

SUDENUR ÖZBEK - PELİN AYDIN - SÜMEYYE NUR CAN - SUDENAZ TOKALAK
ESRA METİN - İREM KARLIOĞLU - ALPEREN TÜRK - CEMİL FATİH YOL -
ASLINUR GÖZÜAYDIN - ZEHRA BERİN ASLAN - BURAK YILDIZ - ÖMER TAHA TAŞKIN
MUHAMMED DURGUN - MUHAMMED EMİN ÇİFTÇİ

DERGİMİZDE YER ALAN TÜM ATATÜRK RESİMLERİ RESSAM REZZAN YILDIZ'A AİTTİR.

6

YARATILIŞ DESTANI

Pelin Aydın

11

OSMANLI'DA TAHT KAVGALARI

Sümeyye Nur Can

15

FOTOĞRAFLARLA TARİHİMİZ

Sudenaz Tokalak

20

TARİHİN SEYRİNİ DEĞİŞTİREN 7 BÜYÜK SALGIN

Esra Metin

27

TÜRK MİTOLOJİSİNDE TANRILAR

İrem Karlıoğlu

31

EBRU SANATI

Alperen TÜRK

34

KİTAP OKUMALARIMIZ

Cemil Fatih YOL ve Sümeyye Nur CAN

36

YAZI ÇALIŞMALARIMIZ

*Aslınur GÖZÜAYDIN
Zehra Berin ASLAN
Sudenur ÖZBEK*

39

PANDEMİDE TARİH ÖDEVİ YAPMAK

42

TÜRKLERDE YÖNETİM ANLAYIŞI

Burak YILDIZ

45

KIZILDERİLİLER TÜRK MÜ?

Ömer Taha TAŞKIN

47

OSMANLI NEDEN GERİ KALDI?

Muhammed DURGUN

51

ETKİLEDİK ETKİLENDİK

Nisanur ÇOBAN

57

ÜLKEMİZDE ARKEOLOJİ

Muhammed Emin ÇİFTÇİ

Merhaba Sevgili Okurlarımız,

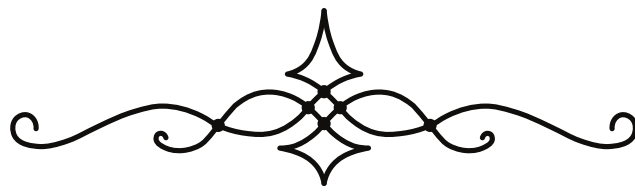
Tarih Kulübümüzün hazırlamış olduğu dergimizin ilk sayısını büyük bir sevinç ve heyecanla sunuyoruz. Derginin adından çalışılacak konularına kadar her şeyini tamamen öğrencilerimizin karar verdiği bu ilk sayımızda dolgun bir içeriğe sahip olduğumuzu söyleyebilirim. İlk kulüp toplantımızda aldığımız kararların ilkiydi bir dergi çıkarmak. Araştırmak, öğrenmek, öğrendiklerini çevresiyle paylaşmak isteği genç arkadaşlarımızı hemen harekete geçirdi. Konular seçildi, araştırmalar ve toplantılar yapıldı. Yazmak isteyen her arkadaşım bir şeyler karaladı. Bu ilk sayıda özgün çalışmalarımızda oldu ama genel olarak yapılan araştırmaların birer derlemesi niteliğinde sayfalar hazırlandılar. Kulüp Danışman Öğretmeni olarak benim de dergi çıkarma konusunda herhangi bir tecrübem yoktu. Kısacası hepimizin amatör bir ruhla ve her gün yeni bir şeyler öğrenerek yaptığımız çalışmaların sonucu oldu bu dergi. Elbette yıllar geçtikçe daha özgün çalışmalara imza atacağız. Her geçen gün kendimizi geliştireceğiz. Öncelikle dergimizin kapağının hazırlanmasında ve konu geçişlerinin Cumhuriyet ve Atatürk temasıyla bezenmesini sağlayan Ressam Rezzan Yıldız hanımefendiye teşekkür ediyoruz. Fen Lisesi'nde dijitalde olsa bir tarih dergisi çıkarmış olmanın heyecanını bizimle paylaştığınız için siz okurlarımıza da çok teşekkür ediyoruz. Dergiyi okuyup inceledikten sonra bizi eleştirecek olan, ikinci sayıda bizi daha ileriye ve özgünlüğe kavuşturacak olan, bizim katkılarımızla daha iyi işler yapılabilir diyecek olan her okurumuza her öğrencimize şimdiden teşekkürlerimizi sunuyoruz. Hadi çıkın gelin, birlikte daha güçlüyüz diyoruz.

Ramazan Mürşit SARIOĞLU
Tarih Öğretmeni

A watercolor portrait of Mustafa Kemal Atatürk, the founder of the Republic of Turkey. He is depicted from the chest up, wearing a grey flat cap, a white shirt, a red tie, and a grey suit jacket. The painting is done in a soft, painterly style with visible brushstrokes and washes of color. The background is a plain, light greyish-white.

**Ey yükselen yeni nesil!
İstikbal sizsiniz.
Cumhuriyeti biz kurduk,
onu yükseltecek ve
yaşatacak sizsiniz."**

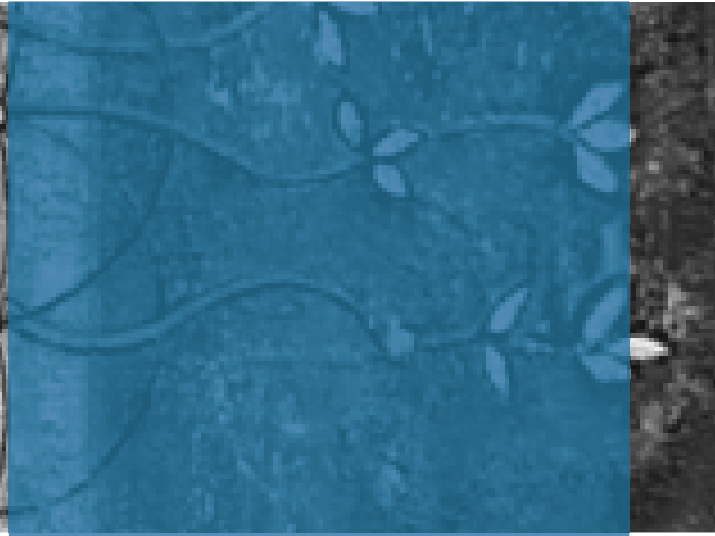
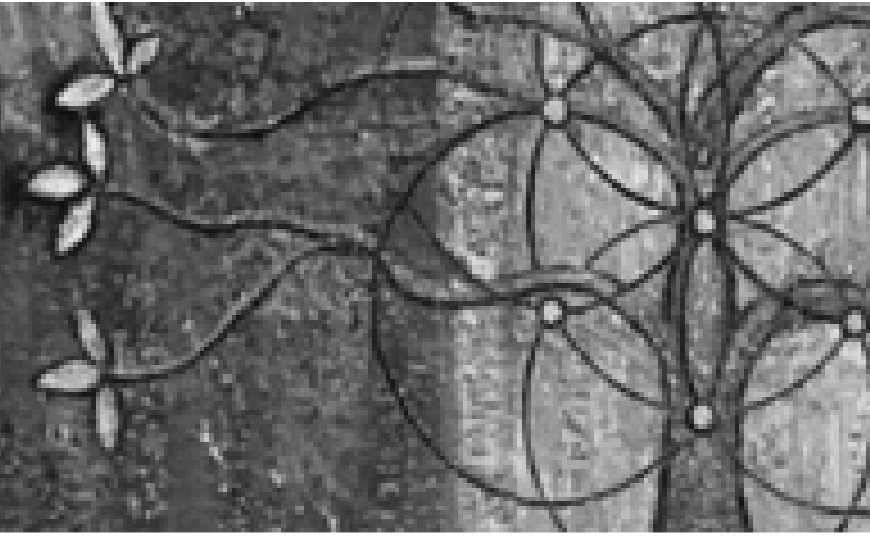
Rezzan Fildiz

YARATILIŞ DESTANI

PELİN AYDIN- 12/D

TÜRKLERİN ALTAY-YAKUT ZAMANINDA ÇIKAN BİR DESTANDIR. ASYA KITASININ ÇEŞİTLİ BÖLGELERİNDE YAŞAYAN TÜRK BOYLARI VE ALTAY TÜRKLERİ ARASINDA SÖYLENMEKTEDİR. BİLİNEREN EN ESKİ TÜRK DESTANIDIR.

Her şeyden önce su vardı. Yer, ay, gök, güneş yoktu. Sadece Tanrı Kayra Han vardı ancak yalnızdı ve canı sıkılıyordu, bir gün sudan gelen bir ses ona “yarat” dedi. Ona yaratma ilhamı veren, bu sesin sahibi Ak Anaydı. O da kendi gibi birini yarattı ve ona kişi dedi. İkisi de su üzerinde uçuyorlardı. O sırada kişi, yeli bulup suyu dalgalandırdı. Kayra Han’ın yüzüne su sıçrattı. Bunu yapınca da kendisinin Tanrı’dan güçlü olduğunu sandı; daha yüksekte uçmak istedi. Ama uçamadı; suya düşüp dibe battı. Boğulmak üzereydi. “Bana yardım et!” diye bağıryp Kayra Han’dan yardım istedi.

- Tanrı Kayra Han izin verdi, kişi su yüzüne boğulmadan çıktı. Sonra Tanrı, “Sağlam bir taş olsun!” dedi. Suyun dibinden bir taş yükseldi. Kayra Han ile kişi, bu taşın üzerine oturdular. Kayra Han, Kişi’ye “Suya dal, suyun dibinden toprak çıkar!” diye buyruk verdi. Kişi, Tanrı’nın buyruğunu yerine getirdi. Suyun dibinden çıkardığı toprağı Kayra Han’a götürdü. Kayra Han, Kişi’nin getirdiğı toprağı suyun üzerine serperken “Yer olsun!” diye buyurdu. Buyruk yerine geldi, yeryüzü yaratıldı. Kayra Han, yine Kişi’ye “Suya dal, suyun dibindeki topraktan çıkar!” diye buyruk verdi. Kişi, suya daldığında, bu kez kendim için de toprak alayım diye düşündü. İki avucuna da toprak doldurdu; bir avucundakini

Kayra Han'dan gizlemek için ağızına attı. Dileği, Kayra Han'dan gizli kendine göre bir yer yaratmaktı. Avucundaki toprağı getirip Kayra Han'a uzattı. Kayra Han, toprağı suyun üzerine serpip genişlemesini buyurdu. Kayra Han'ın suya serptiğı toprak gibi, Kişi'nin ağızındaki toprak da büyüüp genişlemeye başladı. Kişi korktu; soluğı kesildi. Kaçmaya başladı. Ancak, nereye kaçsa yanı başında Tanrı Kayra Han'ın varlığını hissediyordu. Ondan kaçamıyordu. Çaresiz kaldı, Tanrı'ya yalvarmaya başladı: "Tanrı! Gerçek Tanrı! Bana yardım et." Kayra Han, Kişi'ye Ağızındaki toprağı ne için sakladın dedi. Kişi, Kendime yer yaratmak için saklamıştım, diye yanıt verdi. Kayra Han da, Öyleyse at ağızından ve kurtul, dedi. Kişi'nin ağızındaki toprak yere dökülürken küçük tepeler oluştu. Kayra Han, "Artık sen günahlı oldun, bana karşı geldin." dedi Bundan sonra sana uyanlar, senin gibi kötülük düşünenler senin gibi kötü kişi olacak; bana uyanlar ise iyi ve pak kişiler olacak, güneş ve aydınlık yüzü görecek. Ben, gerçek Kurbustan adını almışım; bundan sonra senin adın da Erlik olsun. Günahlarını benden saklayanlar senin adamın olsun, günahlarını senden saklayanlar benim adamım olsun.

Yeryüzünde, dalsız budaksız bir ağaç yeşerdi. Kayra Han, bu dalsız budaksız ağaçtan hoşlanmadı. Dalları, yaprakları olmayan ağaca bakmak güzel değil. Bu ağacın dokuz dalı olsun!, dedi. Dalsız budaksız ağaç birden dokuz dallı oldu. Kayra Han, Dokuz dalın her birinin kökünden, dokuz kişi türesin; bunlar dokuz millet olsun, dedi. Erlik, bunlar olurken büyük bir gürültü duydu. Nedir acaba diye düşündü. Kayra Han'a gürültünün nedenini sordu. Kayra Han, Ben bir hakanım, sen de kendince bir hakansın.

İşittiğın gürültüyü yapanlar benim insanlarımdır! dedi. Erlik, Kayra Han'dan bu insanları kendisine vermesini istedi. Kayra Han bu isteğı Olmaz, diye karşıladi. Erlik'in canı sıkıldı. Hele bir gidip şu insanları göreyim diyerek kalabalığın yanına vardı. Orada insanlardan başka yaban hayvanları, kuşlar ve daha nice yaratıklar vardı. Erlik, Kayra Han bunları nasıl yarattı acaba, bunlar ne yer, ne içerler diye düşündü. O düşünce dursun, insanlar ağacın yemişlerinden yemeğe başlamışlardı.

Erlik baktı ki, insanlar ağacın yalnızca bir yanındaki yemişleri yiyorlar, öte yandakilere ellerini sürmüyorlar. İnsanlara bunun nedenini sordu. İnsanlar, şu yanıtı verdiler: Tanrı bize o yandaki yemişlerden yemeğı yasakladı. Biz yalnızca Tanrı'nın izin verdiği, ağacın gündoğusundaki yemişlerden yiyoruz. Şu gördüğün yılan ile köpek, yasak yandaki yemişleri yemememiz için bekçilik ediyor. Bu yanıt, Erlik'i sevindirdi. Erlik, insanlardan Törüngey denilen erkeğıe yaklaştı. Ona Kayra Han size yalan söylemiş. Asıl, yasakladığı yemişlerden yemeniz gerekir. Onlar daha tatlıdır. Bir deneyin; göreceksiniz dedi.

Erlik, uyumakta olan yılanın ağızına girdi; ağaca çıkmasını söyledi. Yılan, ağaca çıkıp yasak yemişlerden yedi. Törüngey'in karısı Ece, yanlarına geldi. Erlik, Törüngey ile Ece'ye de yasak yemişlerden yemelerini söyledi. Törüngey, Kayra Han'ın sözünü tutarak yasak yemişlerden yemedi. Karısı Ece dayanamadı, yedi. Yemiş çok tatlıydı. Alıp kocasının ağızına sürdü. Törüngey ile Ece'nin tüyleri birden döküldü. Utandılar. Kaçıp, bir ağacın ardına saklandılar. Kayra Han oraya geldi. Kayra Han, Törüngey! Ece! Neredesiniz? diye haykırdı. Törüngey ile Ece; Ağaçların arkasındayız. Karşına çıkamıyoruz, utanıyoruz, dediler.

Sonra, olanları bir bir anlattılar. Kayra Han, bildiği şeyleri duymanın öfkesi içinde her birine ayrı cezalar verdi. Şimdi sen de Erlik'ten bir parça oldun diyerek ilk cezayı yılanı verdi. İnsanlar sana düşman olsun; seni görünce vurup, ezip öldürsünler! dedi. Ece'ye döndü, Sen, Erlik'in sözüne uydun. Yasak yemişi yedin. Cezanı çekeceksin. Çocuk doğuracaksın. Doğururken de acı çekeceksin. Sonunda öleceksin, ölümü tadacaksın. Törüngey'e de şöyle diyerek cezasını verdi: Erlik'in gösterdiğini yedin. Benim sözümü dinlemedin, Erlik'in sözüne uydun. Onun adamları onun dünyasında yaşar, benim ışığımdan yoksun kalır. Erlik bana düşman oldu; sen de ona düşman olacaksın. Benim sözümü dinleseydin, benim gibi olacaktın. Dinlemediğin için dokuz oğlun, dokuz da kızın olacak. Bundan sonra ben, insan yaratmayacağım. Artık, insanlar senden türeyecek.

Kayra Han, Erlik'e de kızdı. Benim adamlarımı niçin aldattın? diye sordu öfkeyle. Erlik: Ben istedim, sen vermedin, ben de senden çaldım, dedi. Artık, hep çalacağım. Atla kaçarlarsa ise düşürüp çalacağım. Suya girseler, ağaçlara çıksalar bile yine çalacağım. Kayra Han da, Öyleyse; dokuz kat yerin altında ayı, güneşi olmayan Karanlık bir dünya vardır. Seni oraya atıyorum diyerek Erlik'i cezalandırdı. Her şey bitince, bütün insanlara birden ceza verdi. Bundan sonra kendi yemeğinizi kendiniz kazanacak, gücünüzle elde edeceksiniz; benim yemeğimden yemek yok dedi, Artık, yüz yüze gelip sizinle konuşmayacağım. Bundan sonra size Gök Oğul'u göndereceğim. Gök Oğul, insanlara birçok şey öğretti. Erlik, Gök Oğul'a yalvardı: Ey Gök Oğul, bana yardım et. Kayra Han'dan izin dile. Yanına çıkmak istediğimi söyle. Yardım et bana. Gök Oğul, Erlik'in dileğini Kayra Han'a ilettiler. Kayra Han aldırış etmedi. Gök Oğul, altmış yıl yalvardı.

Sonunda Kayra Han, Erlik'e haber gönderdi: Düşmanlıktan vazgeçersen, insanlara kötülük etmezsen sana izin veririm, yanına gelirsin! Erlik, söz verdi. Kayra Han'ın katına çıktı. Baş eğdi. Beni kutsa. Bana izin ver, ben de kendime gökler yapayım diye yalvardı. Kayra Han, izin verdi. Erlik, kendisi için gökler yaptı. Kayra Han'ın en sevgili kullarından olan Ulu Kişi (Mandı-Şire), bu duruma çok üzüldü. Üzüntü içinde düşündü: Bizim öz kişilerimiz yeryüzünde sıkıntı çekip yoruluyor. Erlik'in adamları ise, göklerde keyfedip duruyor. Ulu Kişi, bu üzüntü içinde Erlik'e savaş açtı. Erlik, daha güçlü çıktı. Ateş ile vurup Ulu Kişi'yi kaçırdı. Ulu Kişi, Kayra Han'ın katına çıktı. Kayra Han, Nereden geliyorsun? dedi. Ulu Kişi, Erlik'in adamlarının gökte oturması, bizim adamlarımızın ise yeryüzünde binbir güçlük içinde yaşamaları ağırıma gitti. Erlik'in yandaşlarını yere indirmek, göklerini başına yıkmak için Erlik'le savaştım. Gücüm yetmedi, o beni kaçırdı diye üzgün ve ağlamaklı yanıt verdi. Kayra Han, üzülmemesini söyledi. Erlik'e benden başka kimsenin gücü yetmez, dedi. Erlik'in gücü senden çoktur. Ama gün gelecek, senin gücün Erlik'in gücünden üstün olacak. Ulu Kişi'nin yüreği serinledi, rahat rahat uyudu. Gün geldi, Ulu Kişi güçleneceğini anladı. O gün Kayra Han, Ulu Kişi'yi yanına çağırdı. Güçlendin artık. Erlik'in göklerini başına yıkacak güce kavuşturdum seni. Dileğine ereceksin dedi, Sana, kendi gücümden güç verdim. Ulu Kişi şaşırıldı: Yayım yok, okum yok. Kargım yok, kılıcım yok. Kupkuru bir bileğim var. Yalnız bilek gücüyle Erlik'i nasıl yok edebilirim?. Kayra Han, Ulu Kişi'ye bir kargı verdi. Ulu Kişi, kargıyı alıp Erlik'in göklerine gitti. Erlik'i yendi, kaçırdı; göklerini kırdı geçirdi. Erlik'in gökleri parça parça oldu, yeryüzüne döküldü. O güne değin dümdüz olan yeryüzü, o günden sonra kayalıklarla, sivri dağlarla doldu.

Görklu Tanrı'nın özene bezene yarattığı güzelim yeryüzü eğri büğrü oldu. Erlik'in bütün yandaşları yere döküldü; suya düşenler boğuldu, ağaca çarpanlar sakatlanıp can verdi, sivri kayaların üstüne düşenler öldü, hayvanlara çarpanlar hayvanların ayakları altında kaldılar.

Erlik, varıp Kayra Han'dan kendine yeni bir yer istedi. Benim göklerimin yıkılmasına sen izin verdin; barınacak yerim kalmadı dedi. Kayra Han, Erlik'i yerin altındaki Karanlık ülkesine sürdü. Üzerine yedi kat kilit vurdu. Burada gün ışığı, ay ışığı görmeyesin. Üzerinde sönmez ateşler olsun. İyi olursan yanıma alır, kötü olursan daha derinlere sürerim, dedi. Bunun üzerine Erlik, Öyleyse ölmüş kişilerin canlarını bana ver; gövdeleri senin olsun, canları benim olsun, dedi. Kayra Han, Hayır, onları da sana vermeyeceğim, istiyorsan kendin yarat, dedi. Erlik eline çekiç, körük ve örs aldı. Vurmaya başladı. Her vuruşta bir hayvan ortaya çıkıyor. Kurbağa, yılan, ayı, domuz, deve ve kötü ruhlar yeryüzünü doldurdu. Sonunda Kayra Han, Erlik'in elinden çekici, örsü, körüğü aldı; ateşe attı. Körük bir kadın, çekiç bir erkek oldu. Kayra Han, kadını tutup yüzüne tükürdü. Kadın bir kuş olup uçtu. Bu kuş, eti yenmeyen, tüyü işe yaramayan Kurday denilen kuştur. Kayra Han, erkeği de tutup yüzüne tükürdü. O da bir kuş olup uçtu; adına Yalban kuşu dediler. Bu olanlardan sonra Kayra Han, insanlara ben size mal verdim, aş verdim. Yeryüzünde iyi, güzel, pak olan ne varsa verdim. Yardımcınız oldum. Siz de iyilik yapın. Ben, göklerime çekileceğim, tez dönmeyeceğim dedi. Yardımcı ruhlarına döndü: Gün Aşan; sen, içki içip aklını yitirenleri, körpe çocukları, taylorı, buzağları koru. Onlara kötülük gelmesin. Sağlığında iyilik yapmış olanların ruhlarını yanına al; kendini öldürenlerinkini alma. Zenginlerin malına göz dikenleri, hırsızları, başkalarına kötülük edenleri koruma. Benim için, bir de hakanları için savaşıp ölenlerin ruhlarını da yanına al, benim yanıma getir.

İnsanlar! Size yardım ettim. Kötü ruhları sizden uzaklaştırdım. Kötü ruhlar size yaklaşırsa, onlara yiyecek verin, ama onların yiyeceklerinden yemeyin; yerseniz, onlardan olursunuz. Şimdi ben aranızdan ayrılıyorum, ama yine geleceğim. Beni unutmayın, geri gelmez sanmayın. Geri döndüğümde iyiliklerinizin, kötülüklerinizin hesabını görecekim. Şimdilik benim yerimde Ağca Dağ, Ulu Kişi ve Gün Aşan kalacaklar; size yardımcı olacaklar. Ağca Dağ! Gözlerini dört aç. Erlik senin elinden ölenlerin ruhlarını çalmak isterse, Ulu Kişi'ye söyle; o güçlüdür. Gün Aşan! Sen de iyi dinle. Kötü ruhlar, yer altındaki Karanlık ülkesinden yukarı çıkmasınlar. Çıkarlarsa, hemen Gök Oğul'a bildir. Ona güç verdim. O, kötü ruhları kovar. Alma Ata, Ay'ı ve Güneş'i bekleyecek. Ulu Kişi, yeryüzünü ve gökyüzünü koruyacak. Gök Oğul, kötülerini iyilerden uzaklaştıracak. Ulu Kişi, sen de kötü ruhlarla savaş. Güç gelirse benim adımı çağır. İnsanlara iyi şeyleri, iyi işleri öğret. Oltayla balık avlamayı ve hayvan beslemeyi öğret.

Sonra, Kayra Han uzaklaştı. Ulu Kişi, Kayra Han'ın sözlerini yerine getirdi. Olta yaptı, balık avladı. Gün geldi, Ulu Kişi kendi kendine mırıldandı: Bugün beni yel uçuracak, alıp götürecektir. Bir yel geldi, Ulu Kişi'yi uçurup götürdü. Bunun üzerine Ağca Dağ insanlara Ulu Kişi'yi Tanrı Kayra Han, yanına aldı. Artık, onu bulamazsınız. Gün gelecek, beni de yanına çağırarak. Nereye isterse oraya gidecekim. Öğrendiklerinizi unutmayın. Kayra Han böyle istedi dedi. İnsanları kendi haline bırakıp o da gitti. İnsanlar öğrendiklerini tek başlarına uygulamayı sürdürdüler.

**"Benim naçiz vücudum elbet
bir gün toprak olacaktır,
ancak Türkiye Cumhuriyeti
ilelebet payidar kalacaktır."**

Rezzan Yıldız 18

OSMANLI'DA TAHT KAVGALARI

SÜMEYYE NUR CAN
12/D

قدیمدن تورہ در قارداشہ قبیعق
آتایی آنایی غوصالی قومق
قابل کیم حابیل اُقییدی ازلدن
عادت اولدی کہ خانلر بوڭا اویعق
آشیکپاشازاده

Kadîmden töredir kardaşa kıymak
Atayı anayı gussalı komak
Kabil kim Habil'e kıydı ezelden
Âdet oldu ki hânlar buna uymak
Âsıkpaşazade

İKTİDARIN SİMGESİ TAHT

Nasıl ki Avrupa'da iktidarın ve otoritenin simgesi "Tac" ise, İslam aleminde ve Türklerde "Taht"tır. Osmanlı padişahları önce Eyüp Sultan'da kılıç kuşanırlar sonra da Taht'a çıkarlardı. Türk tarihi bir nevi taht mücadeleleri tarihidir denebilir. Türk Hükümdarları, beyleri ve devlet adamları arasındaki taht kavgaları ve yabancı devletlerin bu mücadeleleri, iştiraki tarihimizin mühim bir kısmını ihtiva eder. Bu çatışmalar dönem dönem Türk devletlerine çok zor zamanlar yaşatmıştır. Bu durumun sebebine gelince, Türk devlet geleneği ve Veraset anlayışına göre "Devlet hükümdar ailesinin ortak malı" sayılmış ve kimin tahta geçeceği Allah'ın takdirine bırakılmıştır. Mücadele sonunda tahta kim geçerse ona biat-itaat etme anlayışı bundandır. Peki Osmanlı'da yaşanan taht kavgaları nelerdi? Kimler arasında olmuştur? Şimdi onlardan bahsedelim.

OSMAN BEY

1. Murat

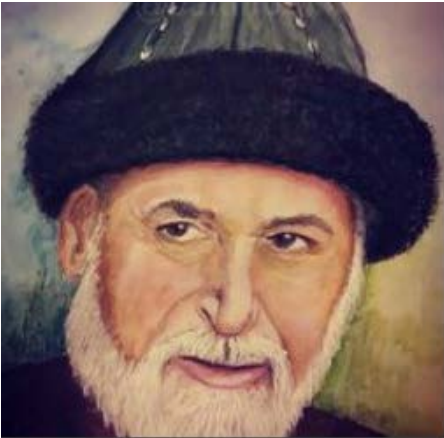

Yıldırım Bayezid

İLK TAHT KAVGASI KURBANİ OSMAN BEY'İN AMCASI DÜNDAR BEY

Osmanlı devletindeki ilk taht kavgası, henüz beylik dönemindeyken Osmanlı'nın adını da kendisinden aldığı Osman Bey'in, amcası DüNDAR Bey'i 1298'de öldürmesiyle başladı.

DÜNDAR BEY

GÖZLERİNE MİL ÇEKTİRDİ

Osman Bey'in ölümünden sonra yerine Orhan Bey geçti. Orhan Bey, herhangi bir taht kavgasına girişme gereği duymadı. Orhan Bey'in ölümünden sonra yerine I. Murat geçti. I. Murat'ın oğlu Savcı Bey, babasının tahtına göz diktiği için babası tarafından yakalattırılıp öldürüldü. Savcı Bey'in önce gözlerinden dağıldığı daha sonrada öldürüldüğü kayıtlara geçmiştir.

BOĞDURULAN ŞEHZADE YAKUP BEY

I. Murat'ın vefatından sonra yerine oğlu I. Bayezid geçti. Sultan Murat'ın diğer oğlu Yakup Bey ise o sıralar Sırp'larla bir savaştaydı. Yıldırım Bayezid, kardeşi Yakup'un gelip bir yeni taht kavgası başlatacağından ve bunun da devleti zayıflatacağından endişe ettiği için Yakup'u boğdurttu..

FETRET DEVRİ

Yıldırım Bayezid Timur'la giriştiği Ankara Savaşı'nda yenilip esir düşünce Timur tarafından İran'a götürüldü. Bayezid'in cenazesi bir yıl sonra teslim edildi. Bu andan itibaren şehzadeler arasında kanlı bir taht kavgası başladı. I. Mehmet 11 yıllık bir karmaşadan sonra tahta çıkmayı başaran şehzade oldu.

Kardeşini öldüren de öldürüldü

Çelebi Mehmet olarak da bilinen I. Mehmet kardeşi İsa'yı öldürttüktan sonra Musa'yı da öldürttü. Şehzade Musa ise daha önce kendisine rakip olarak gördüğü kardeşi Süleyman'ı Edirne'de öldürmüştü. Yıldırım Bayezid'in en küçük oğlu Kasım ise taht kavgasına hiç karışmadı ve "Benim sultanlıkta gözüm yok" diyerek öldürülmekten kurtulmuştu.

ÇELEBİ MEHMET

13 Yaşında Taht Kavgası

Çelebi Mehmet Edirne'de, bir av sırasında felç geçirip öldü. Bunun üzerine oğlu Murat Bey, Bursa'ya giderek sultan oldu. Murat'ın kardeşleri kendilerini kurtarmak için kaçmayı denediler ama başarılı olamadılar. Kardeşlerden 13 yaşındaki Mustafa ,taht kavgasına girişti. Ama kısa bir süre içinde Murat'ın orduları tarafından esir alınıp öldürüldü. Sultan Murat, sultanlıkta hak iddia eden amcası Düzmece Mustafa'yı da boğdurdu.

DÜZMECE MUSTAFA

2.BAYEZİD

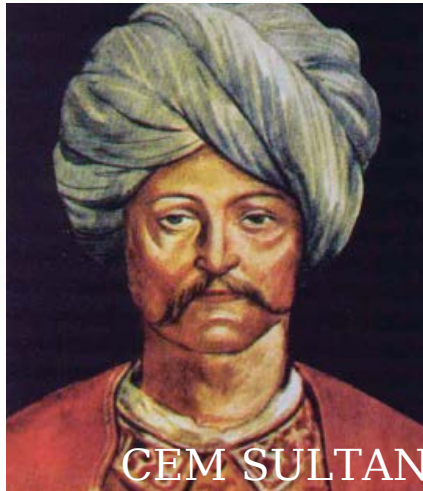
Fatih Sultan Mehmed (II. Mehmed):

"Ve her kimseye evlâdımdan saltanat müyesser ola, karındaşların Nizâm-ı Âlem için katl eylemek münasıptir. Ekser ülema dahi tecviz etmiştir. Anınla amel olalar."

KANUNNAME-İ ALİ OSMAN

KANUNNAME-İ ALİ OSMAN

Sultan Murat'ın vefatından sonra yerine oğlu II. Mehmet geçti. Kardeşi Ahmet'i öldürten II. Mehmet, Osmanlı'da devletin bekasının sağlanması için kardeş katlini münasip kılan ilk fetvayı yayınlatarak taht kavgalarına yeni bir boyut getirdi.

CEM SULTAN

30 yıllık bir saltanattan sonra, Fatih Sultan Mehmed oğullarına merkezinde İstanbul'un yer aldığı büyük bir imparatorluk bıraktı. Fatih'in yerine oğlu II. Bayezid geçti. Bayezid'in en büyük rakibi ise kardeşi Cem Sultan'dı. Cem Sultan taht kavgasında ağabeyine yenildikten sonra önce Rodos Adası'na sığındı. II. Bayezid ,Cem Sultan'ı geri getirebilmek için on binlerce altın harcadı. Sonunda, Cem Sultan öldürüldü ve taht kavgaları bir süreliğine durdu.

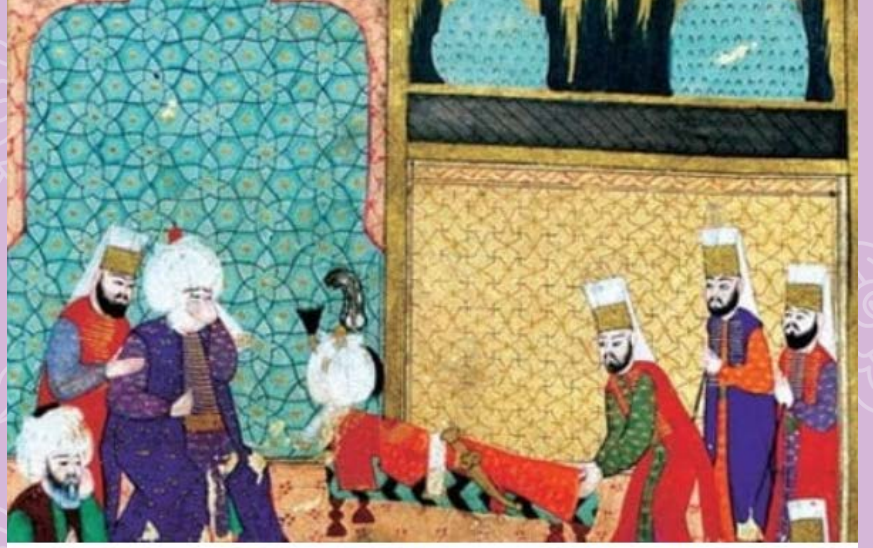
Babasına Karşı Ordu Topladı

II. Bayezid öldüğünde oğulları Korkut, Selim ve Ahmet hayattaydı. Beyazıt, oğlu Ahmet'i yerine sultan olarak bırakmak istiyordu ancak Şehzade Selim güçlü kişiliğiyle öne çıkıyordu. Yavuz Sultan Selim adıyla tarihe geçecek olan Şehzade Selim, 40 bin kişilik orduyla babası Bayezid ile savaşa girişti. Çorlu'da karşılaşan iki ordudan kazanan taraf Bayezid'in ordusu oldu. Selim yenik düşüp kaçtı.

Taht Kavgalarında Baba Oğluna Yenildi

Yavuz Sultan Selim, babasına karşı yenilmesine rağmen Osmanlı ordusu Selim'in gözü pekliğine hayran kaldı ve Beyazıt'tan Selim'i sultan ilan etmesini istedi. II. Bayezid, istemeyerek de olsa bu isteğe boyun eğdi. Yavuz Sultan Selim ise İstanbul'a gelip tahta oturdu. Daha sonra ise kardeşleri Korkut uykudayken boğduruldu. Ahmet ise pusuya düşürülerek öldürüldü.

Kanuni Sultan Süleyman'ın, oğlu Şehzade Mustafa'yı boğdurduktan sonra küçük yaşlardaki çocuğunu da idam ettirmesini temsil eden minyatür.

Bu Kez Oğullar Kurban

Yavuz Sultan Selim, Mısır'ı fethederek hilafeti Osmanlı'ya taşıdı. Yavuz öldüğünde Osmanlı hazinesi ağzına kadar doluydu. Yerine tek oğlu Kanuni Sultan Süleyman geçti. Kanuni'nin herhangi bir kardeşi olmadığı için kardeşleriyle taht kavgasına girişmek zorunda kalmadı. Ama kardeşlerinin yerine henüz hayattayken oğullarıyla hesaplaşmak zorunda kaldı.

Taht Kavgalarında Bir Kadın

HÜRREM SULTAN

Kanuni'nin karısı Hürrem Sultan, Kanuni'den sonra kendi oğullarından birisinin tahta geçmesini istiyordu. Böylece Hürrem Sultan, Şehzade Mustafa'nın İran Şahı yanlısı olduğu dedikodusunu etrafa yaydı ve Kanuni oğlu Mustafa'yı boğdurttu. Daha sonra Konya'da karşılaşmış savaştan, Hürrem Sultan'ın her iki oğlundan Beyazıt yenilip İran Şahı'na sığındı. Geriye tek varis olarak kalan Selim babasının yerine geçti.

III. Mehmet'in yerine henüz 14 yaşında olan oğlu Şehzade Ahmet sultan oldu. I. Ahmet'in ölümünden sonra ise yerine I. Mustafa tahta çıktı. Ancak I. Mustafa'nın akli dengesi yerinde değildi. I. Mustafa, kısa bir süre sonra tahttan indirildi. Yerine I. Ahmet'in en büyük oğlu Genç Osman sultan oldu.

1. MUSTAFA

ÖNCE HAKARET ETTİLER SONRA ÖLDÜRDÜLER

Genç Osman,uzun süre kardeşlerinden hiç birine dokunmadı ama çoğunu hapse attırdı. Daha sonra bir sefer öncesinde en büyük kardeşini boğdurdu. Yeniçeri Ocağını kaldıracağı söylentisi yayılınca Yeniçeriler ayaklanıp Genç Osman'ı işkence ederek öldürdüler.Tarihçiler Genç Osman'a önce psikolojik sonra da bedensel işkence edildiğini, onuruyla oynanarak büyük hakaretlere maruz bırakıldığını kaydederler.

1. MUSTAFA TEKRAR TAHTTA

Genç Osman'ın ölümünden sonra 1.Mustafa ikinci kez tahta çıktı. Ama bu kez de kısa bir süre içinde tahttan indirildi. Onun yerine IV. Murat tahta çıktı. IV.Murat tahta geçtiğinde henüz 11 yaşındaydı. Birkaç yıl sonra iki kardeşini öldürttü. Kardeşi İbrahim ise kafese hapsedildi.

Zehirden Kurtuldu Ordu Ayaklanmasıyla Devrildi

IV.Mehmet de tahta çıkan çocuk padişahlardan birisiydi. Kösem Sultan tarafından zehirlenmek istendi. Ama kurtuldu. Dokuz yıl sonra bir ordu ayaklanmasıyla IV.Mehmet tahttan indirildi. Onun yerine de kafeste tutulan kardeşi II. Süleyman tahta çıktı. Yeniçeriler bu kez de ordu maaşlarının arttırılmadığını bahane ederek onu da tahttan indirdiler.

Yeniçeriler 11 Vezirin Başını Vurdurttu

Lale Devri'nde devletin başında bulunan III. Ahmet de Patrona Halil İsyanı ile ordu tarafından tahttan indirildi. Osmanlı'da ilk reform hareketlerine girişen padişah III.Selim ise Yeniçeri Ocağı'nı lağvedip yerine yeni bir ordu kurmak isteyince Yeniçerilerle savaşa tutuşur.İsyancı Yeniçeriler III.Selim 'in 11 tane vezirinin başını vururlar.

3. Selim

III.Selim bunun üzerine tahttan çekilir. Yerine ise IV.Mustafa geçer. O sıralar ordu içindeki paşalar sultanları diledikleri gibi devirip dilediklerini ise tahta oturtuyorlardı.

IV.Mustafa iki kardeşini öldürterek yerine başkasını geçirilmesinin önüne geçmeye çalıştı. Kardeşi III.Selim de hançerlenerek öldürüldü ve kanı akıtılan ilk şehzade oldu. Paşalar,kısa bir süre sonra IV.Mustafa'yı tahttan indirdiler ve yerine de II.Mahmut'u geçirdiler. II. Mahmut ise IV. Mustafa'yı öldürtmekle işe başlar . Daha sonra ise artık imparatorluğun başına bela olmuş olan Yeniçeri Ocağı'nı topa tutarak yok eder.

Taht Kavgası Değil, Ordu Darbesi

II. Mahmut'un yerine Sultan Abdülmecit geçti. Abdülmecit 22 yıllık saltanatı boyunca hiçbir kardeşini öldürtmedi.Sultan Abdülmecit'in yerine kardeşi Abdülaziz geçti. Abdülaziz de ordu darbesiyle indirilen padişahlardan biri oldu ve yerine V.Murat tahta çıktı. V.Murat da üç ay sonra askeri darbe ile tahttan indirildi.Yerine Sultan Abdülhamit geçti. 33 yıllık bir iktidardan sonra Abdülhamit de ordu darbesiyle devrildi.Yerine oğlu Sultan Reşat,onun da yerine son Osmanlı sultanı Vahdettin tahta çıktı.

Sultan Abdülmecit

Cumhuriyet, düşüncesi hür,
anlayışı hür, vicdanı hür
nesiller ister.

Trabzon'un Maçka İlçesi'nin Altındere Köyü sınırları içinde, Altındere vadisine hakim Karadağ'ın eteklerinde, sarp bir kayalık üzerine kurulmuş olan Sümela Manastırı, halk arasında "Meryem Ana" adı ile anılır. Eski bir Rum Ortodoks manastırı ve kilise kompleksidir. Vadiden yaklaşık 300 metre yükseklikte bulunan yapı, bu konumuyla manastırların şehir dışında, ormanlarda, mağara ve su kenarlarında kurulum geleneğini sürdürmüştür.

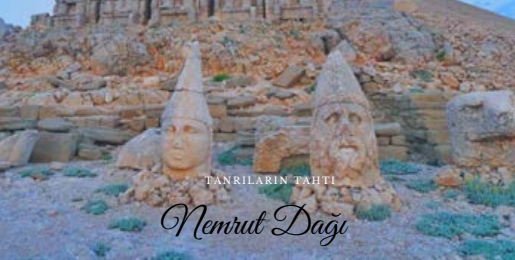
Sümela

İnsanları temsil ettiği düşünülen, dairesel bir biçimde dizilen ve sayıları 10 ila 12 arasında değişen T şeklindeki sütunlar, taş duvarlarla örülmüştür. Bu yapının ortasında iki büyük dikili taş, karşılıklı olarak yerleştirilmiştir. Tapınağı oluşturan taşların üzerine tasvir edilen hayvan, insan ve soyut varlıkların sembolleri ise kabartma ya da oyma teknikleri ile oluşturulmuştur. Alanın ilk ve en büyük tapınak olmasına ek olarak sütunlar üzerinde yer verilen bu semboller, günümüze kadar bilinen ve Neolitik Çağ'dan kalan en eski resimlerdir.

Göbeklitepe

Toros Dağları silsilesinin tepelerinden biri olan Nemrut Dağı, Türkiye'de faaliyete geçebilecek olan en riskli yanardağlar arasındadır. Yüksekliği 2150 metredir. MÖ 1. yy civarlarında burada hüküm süren Kommagene Krallığı, günümüzde hala gizemlerini koruyan devasa heykellerle Nemrut Dağı'nı donatmıştır. Nemrut Dağı'nda bulunan devasa kafa heykellerinin, tüm dinleri ve kültürleri tek bir bayrak altında toplamak amacıyla tasarlandığı düşünülmektedir. Tarihi belgeler ve çevresel etmenler, bu heykellerinin o dönem inanılan tanrıları simgelediğini göstermektedir.

Nemrut Dağı

Trova

Çanakkale Boğazı'nın güneybatı ağzının hemen güneyinde ve Kaz Dağı'nın kuzeybatısında bulunan bir şehirdir. Homeros tarafından yazıldığı sanılan iki manzum destandan biri olan İlyada'da bahsi geçen Troya Savaşı'nın gerçekleştiği antik kenttir.

FOTOĞRAFLARLA

TARİHİ GÜZELLİKLERİMİZ

SUDENAZ TOKALAK
12/D

Kız Kalesi

Antik Korykos şehrinin karşısında, denizin ortasındaki bir adanın üzerine kurulmuştur. Önceki ismi Elcusa'dır. Král Arhelaüs'un yaptırdığı saray, kalenin içindedir. Bu kale, Korykos şehrine denizden gelebilecek tehlikelere karşı inşa edilmiştir. Kalenin bir cephesi 250 m uzunluğundadır. Kale, Ermenilerin eline geçmişse de, sonra uzun yıllar Kıbrıs Krallarının elinde kalmıştır.

Dolmabahçe Sarayı

Fatih Sultan Mehmet tarafından inşa ettirilen Kapalı Çarşı, üzeri dam ve kubbelere örtülü dükkanların çevrelendiği tarihi bir alışveriş meydanıdır. 1460 yıllarında inşa edilen ilk bedestene Cevahir ismi verilmiştir ve bu bedestenin geliri Ayasofya'ya verilmek üzere Fatih Sultan Mehmet'e bırakılmıştır. Padişah daha sonra bu çarşıya çeşitli dükkanlar ve alışveriş tezgahları geliştirilerek ticari hayatın merkezi durumuna getirmiştir.

Kapalı Çarşı

Efesus Antik Kenti

İzmir'in Selçuk ilçesinde bulunan Efes Antik Kenti, Roma, Yunan ve Türk olmak üzere farklı medeniyetlerin esintisini içermektedir. Zamanında bir liman kenti olması ticaret, kültür ve sanatta hızla ilerlemelini sağlamıştır. Oldukça büyük olan Efes Antik Kenti içerisinde, kütüphane, tapınaklar, uzun yollar ve konaklamayı sağlayan yapılar bulunmaktadır. Tarihte tamamen mermerden yapılan ilk şehirdir.

"Türkiye Cumhuriyeti mesut,
muvaffak ve muzaffer
olacaktır."

Rezzan Yıldız 21

İSPANYOL GRIBİ

50 milyon dolayında insan yaşamını yitirmiştir

SARI HUMMA

19. yy da İspanya'da 300.000 kişinin sarıhummadan öldüğüne inanılıyor.

KOLERA

7 büyük kolera salgınında toplam ölen sayısı bilinmemektedir ancak milyonlarla ifade edilebilir.

1963'te Haiti'de 75.000 kişinin ölümüne sebep oldu

SITMA

Sadece 18.yüzyılda her sene 400.000'den fazla can aldı.

ÇİÇEK

VEBA SALGINI

Avrupa nüfusunun 3'te 1'i yok oldu. Tüm dünyada 100 milyona yakın can kaybına sebep oldu.

Tarihin Seyrini Değiştiren 7 Salgın

ESRA METİN
11/C SINIFI

HIV

Son 30 yılda 36 milyon insanı öldürmüştür

ÇİÇEK HASTALIĞI

18. yüzyıldan başlayarak kitlesel ölümlerin baş kaynağı gösterilen, Afrika kökenli bir kemirgen virüsünden evrimleşmiş çiçek hastalığı, irinli kabarcıklar dökerek özellikle yüzde izler bırakan, ateşli, ağır bir hastalıktı. Batı toplumlarında benekli canavar denilen bu hastalık, Doğu'da ilkel aşı yöntemleriyle kısmen tedavi edilebiliyordu. Osmanlı devletinde deride sivilce benzeri kabarcığın içinden alınan irin, büyükçe bir iğneyle sağlıklı bireylere batırılıyordu.

1716 yılında İngiliz elçisinin eşi Lady Mary Wortley Montagu, İstanbul'a geldiği zaman bu aşılardan etkilenmiş ve aşının Avrupa'da kullanılmasında öncü olmuştur. Hatta bu aşı sayesinde tedavi olan çocuklardan biri, dünyaca ünlü besteci Wolfgang Amadeus Mozart'tır. 1850'lerde artan vakalardan dolayı Birleşik Krallık, aşıda seri üretime geçmiş ve başarılı olmuştur. Ancak dünyanın geri kalanında durum böyle değildi. 1950lerde devletler bir araya gelip aşı kampanyası düzenlediler. Sonucunda Çiçek hastalığı, dünyadan silinen ilk virüs kökenli hastalık olmuştur.

HIV VİRÜSÜ

HIV (İngilizce: Human Immunodeficiency Virus/Türkçe: İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü), AIDS'e yol açan virüstür. AIDS ise HIV'e bağlı olarak bağışıklık sisteminin çökmesi sonucu oluşan bulaşıcı hastalıktır. HIV, insanların bağışıklık sistemini çökertir. Enfekte kişilerde son aşamada kansere ve öldürücü enfeksiyonlara sıklıkla rastlanır. Saptanan ilk HIV virüsü vakası, 1981'de Kongo'da görülmüştür. 20.yüzyılın ortalarında maymunlardan insanlara geçtiği anlaşıldı. Tedavisi hala bilinmemektedir. Yakalanan kişiler ömürleri boyu ilaç kullanırlar.

İspanyol gribi, 1918 - 1920 yılları arasında H1N1 virüsünün ölümcül bir alt türünün yol açtığı grip salgınıdır. İnsanlık tarihinin bilinen en büyük salgınlarından biridir.

İspanyol Gribi

Salgın İspanya'da başlamamasına rağmen İspanyol gribi olarak adlandırılmasının sebebi ise İspanya'nın, I. Dünya Savaşı'nda yer almamış olması ve askerî sansür nedeniyle diğer Avrupa devletlerinde salgından söz edilmezken İspanyol basınının salgın konusunu ilk kez gündeme getirmiş olmasıdır.

Hastaları iyi edebilecek bir ilaç ya da antibiyotik bulunamadığı için doktorlar hastalarına temiz hava, kişisel temizlik, iyi beslenme ve sürekli dezenfeksiyon öneriyorlardı. Vakalar çıkmasından dolayı okullar tatil edilmişti. Çalışanlar maskeleriye iş yerlerine gidiyorlardı. Gazeteler hastalığın orta yaş grubundaki insanları daha çok vurduğunu yazmıştı.

SITMA (MALARIA)

Parazitlerin dişi anofel sivrisinekleriyle insanlara bulaştığı ateşli bir hastalıktır. Teşhisi kolay, tedavisi mümkündür.

Hastalığı ilk defa Antik Mısırlılar bildirmişti. Hipokrat, MÖ 460-370 yılları arasında bataklık kenarında yaşayan kişilerde ateşli ve dalak büyümesine sebep olan bu hastalığı fark etti. O dönemde insanlar bataklık kenarında sık rastlandığı için, geceleri buradan çıkan zehirli gazın solunmasıyla bu hastalığa yakalandığını düşünüyorlardı. Gece yatmadan evlerinin kapı ve pencerelerini kapatanlara bulaşmayacağı inanılıyordu. Bu sebeple İtalyan Hekim Francisco Torti, hastalığa İtalyanca'da "kötü hava" anlamına gelen "malaria" adını vermiştir. Türkçe'de adının "ısıtmak" kelimesinden geldiği düşünülmektedir.

Rusya'da I. Dünya Savaşı'ndan sonra 5 milyon sıtmalılı vardı ve bunların 60.000'i öldü. 1934'te Seylan'da 3 milyon sıtmalının 100.000'i yaşamını yitirdi. Amerika'daki ilk salgın 1938'de Brezilya'da vuku buldu ve 100.000 hastanın 14.000'i öldü. Salgın, 1942'de Nil Vadisi'ne kaydı ve Mısır'da 12.000 kişiyi öldürdü. Daha sonra Etiyopya'da 15.000 ölü bıraktı. Savaşları ve tabii âfetleri takiben Karayipler'de büyük hasar yapan salgın, 1963'te Haiti'de 75.000 kişinin ölümüne sebep oldu.

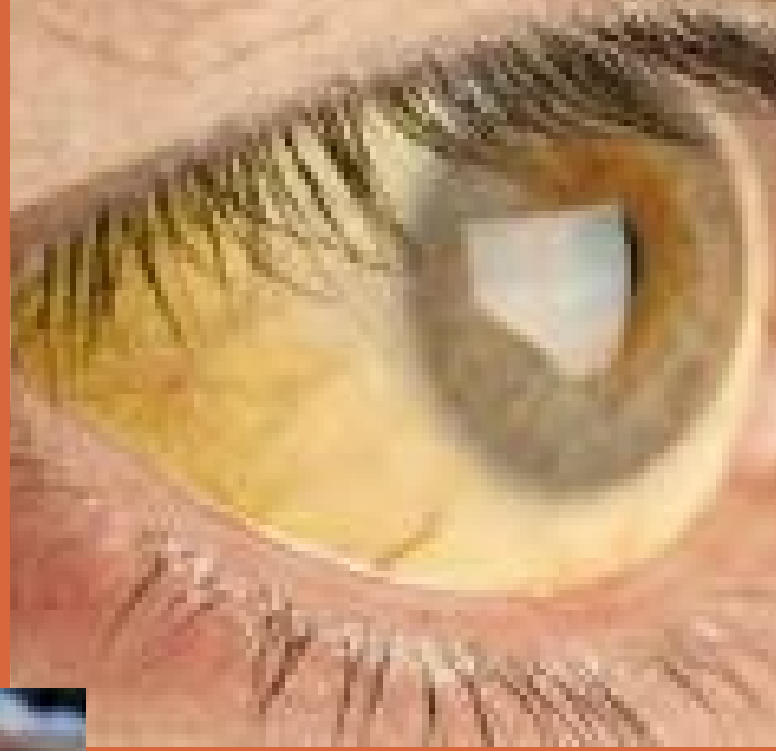
Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında Antalya yöresinde insanların %75'inin sıtmaya yakalandığı bilinmektedir.

sarı humma

Sarıhumma grip benzeri bir tablodan, ağır karaciğer hastalığı ve kanamalı ateşe kadar geniş bir hastalık tablosuna yol açan akut viral bir hastalıktır.

Sarı humma salgını ilk defa 1700'lerde İtalya, Fransa, İspanya ve İngiltere'de patlak vermiştir.

1802'de Haiti Devrimi esnasında Fransız askerleri sarıhumma saldırısına maruz kaldılar; ordunun yarısı bu hastalıktan dolayı öldü.] 20. yüzyılın başlarında hastalığın insanlara bulaşma yönteminin öncelikli olarak sivrisinekler olduğunun anlaşılması ve bir aşının ve diğer önleyici önlemlerin geliştirilmesini sağlayan, gönüllülerin de katıldığı (ki bazıları bu yüzden öldü) araştırmalar yapılanaya kadar Batı Yarımkürenin diğer yerlerinde çıkan salgınlarda binlerce kişi öldü

kolera

Tarihte 7 büyük kolera salgını yaşanmıştır. En ölümcül olanı 3.

Salgındır. (1852-1860).

Koleranın başlıca sebebi içme sularının kirlenmesiydi. Ancak bu 3.salgına kadar anlaşılamadı. Yüzyıllar boyunca insanların dışkı ve atıkları içme sularına dökülmüş ve bu bir felakete yol açmıştı.Bu tarihten sonra içme suları arıtılmaya başladı.

Osmanlı İmparatorluğu'ndaki en büyük kolera salgını 1912-1913 Balkan Savaşları sırasında yaşanmış ve büyük zayıyata sebep olmuştur.

VEBA SALGINI

Doktorların salgından korunmak için taktıkları gaga şeklinde maskeler salgının simgesi olmuştur.

Enfekte olan kişilerde büyük ve siyah şişliklere sebep olduğu için Avrupa'da Kara Ölüm olarak bilinir. Belirtileri titreme, öksürük, baş ağrısı ve yüksek ateştir. En çok Avrupa'yı etkilemiş ancak tüm dünyada ekonomik buhrana sebep olmuştur. Çin'de ortaya çıkmış, İpek Yoluyla taşınmıştır.

Avrupa'da büyük bir salgın haline gelmesi ise Ceneviz ticaret merkezini saran Moğol ordusunun, vebalı insanların cesetlerini mancınıkla fırlatması sebebiyle başlamıştı. 1 yılda tüm Avrupa'yı etkisi altına almıştı. Bir kez yakalananın bir daha kurtulma şansı yoktu. Avrupalılar, kötü havadan kaynaklandığını düşünüp evlerinde tütsü yakıyorlardı. Hatta cilt gözeneklerini genişletip kötü havanın vücuda girmesine neden olacağını düşündüklerinden banyo yapmayı dahi bırakmışlardı. Uzun bir süre farelerle yayıldığı düşünülen Kara Ölüm'ün, yeni yapılan çalışmalarla, hayvan değil insan kaynaklı olduğu ortaya çıkmıştır. Oslo Üniversitesinden Prof. Nils Stenseth, insan vücudundaki bitlerin sebep olduğunu söylemiştir.

**Cumhuriyet düşünce, bilgide,
sağlıkta güçlü ve yüksek
karakterli koruyucular ister.**

Rıza Yıldız 20

TÜRK MİTOLOJİSİ

İREM KARLIOĞLU
12/D

**TANRILARIN TANRISI
KAYRA HAN**

Kayra Han, Kayrakan olarak da bilinir. Türk-Altay mitolojisinde Yaratıcı Tanrı veya Baş Tanrıdır. Babasının, ilk tanrı olan Gök Tengri olduğu söylenirken, annesi yoktur. Göğün 17. katında oturur ve diğer bütün tanrıların yaratıcısıdır. Evrenin kaderini belirleyen ve iyilik yönü ağır basan bir tanrıdır. Kara-Han, insanoğlunun “ata” ve “ana”sidir. Yeryüzünü yaratıp dokuz dallı bir ağaç dikmiştir. Bu ağacın yer ile göğü birbirine bağlayan “Uluğ Kayın”(yaşam ağacı)dır. İnsanların atası olan dokuz kişi, bu ağacın dallarından türeyerek insanlığın başlangıcı olduğu düşünülen dokuz boyu oluşturmuştur.

Altayların yaratılış efsanesinde de Kayra Han, dünyanın yaratıcısıdır. Aynı zamanda Gök Tengricilikte Erlik Han'ı cezalandırıp yer altı tanrısına dönüştüren tanrıdır. Bütün bu özelliklerinden yola çıkarak Kayra Han'ın Yunan mitolojisindeki Zeus ile aynı olduğunu söyleyebiliriz .Kayra Han'ın 4 oğlu vardır: Ülgen, Yer Tengri, Mergen ve Kızagan. Kayra Han'ın kışlarını yeryüzünde, yazlarını ise gökyüzünde geçirdiği söylenir.

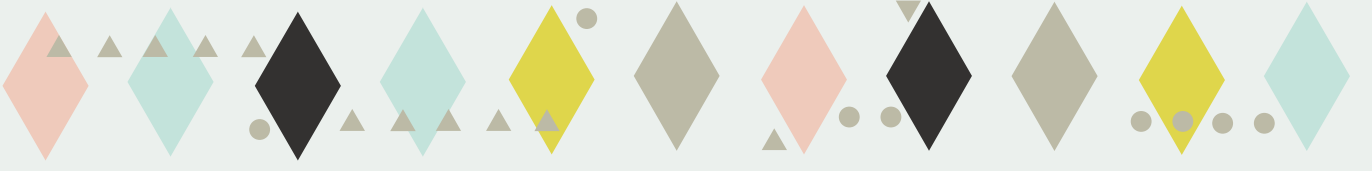
İYİLİK TANRISI ÜLGEN

Ülken, Ülgen gibi farklı şekillerde de anılır . Bahsettiğimiz üzere, Kayra Han'ın oğludur ve göğün 16.katında yaşar. Altın Dağ'da, altın bir sarayda bulunan altın bir tahta oturur. Gök cisimlerini yöneten Ülgen; yıldırımlar ve şimşeklerle tasvir edilir, Ülgen'in, yıldırım düşürdüğü yerleri kutsadığı düşünülür. Aynı zamanda siyah ve beyaz iki taşla gelip insanlığa ateş yakmayı öğrettiği de söylenir. Göğün hakimi olduğu için mavi renkle simgelenir. Ülgen'in yedi oğlu ve yedi kızı vardır. Eşinden de Taz Hanım (Kel Hanım) olarak bahsedilir.

**SAVAŞ TANRISI
KIZAGAN HAN**

Yunan mitolojisindeki Ares'e denk gelmektedir. Kayra Han'ın oğludur ve göğün 9.katında yaşar. Oldukça kuvvetlidir ve ordu yönetme konusunda uzmandır. Kızıl yuları olan kızıl deveye biner. Kızagan Han'ın asası gökkuşağıdır ve savaşçıları korur. Türk-Moğol İmparatorluklarında savaşçıları çok önemli olduklarından Kızagan Han da mitolojide fazlasıyla önemli bir yere sahiptir.

AKIL TANRISI MERGEN HAN

Yunan mitolojisindeki Hermes'tir. Pergen Han olarak da bilinir. Türk-Altay mitolojisinde; her şeyi bilen Mergen, aklın ve zekanın temsilcisidir. Kayra Han'ın oğullarından birisidir. İnsanlara bilgelik veren, bilim ve felsefeyi öğreten tanrıdır. Göğün 7. katında oturur. Alaca bir ata binen Mergen'in kollukları kurt kafası şeklindedir ve yayının iki ucunda da kurt kafası vardır. Mergen, insanlar ve tanrılar arasında haberleşmeyi sağlar.

KÖTÜ YER ALTI TANRISI ERLIK HAN

Yunan mitolojisindeki Hades'e denktir. Kayra Han tarafından cezalandırılarak yer altı tanrısı olarak görevlendirilmiştir. Erlik Han, Göktanrı'nın oğludur. Erlik Han, yer altı aleminin en alt katında yeşil, demirden bir sarayda bulunan gümüş bir tahtta oturur. Bu sarayda koyu kırmızı ve çok az ışık veren bir güneş yaratmıştır. Emrinde dokuz semerli boğa bulunmaktadır.

Erlik; atletik yapılı, sağlam gövdeli, yaşlı bir varlık olarak tasvir edilir. Gözleri ve kaşları kapkaradır. Ayrıca sakalının dizlerine kadar uzandığı bilinir. Çenesi tokmağa, boynuzları ise ağaç köküne benzer. Kamçısı karayılandır.

YAŞAM AĞACININ SAHİBİ Umay ANA

Humay, Omay ve İmay isimleriyle de anılır. Umay ana, doğurganlığın ve bereketin sembolüdür. Dişi olarak tasvir edilir ve iyiliği temsil eder. Gümüş renkli saçlarıyla orta yaşlı bir görünüme sahiptir. Üç boynuzu vardır ve beyaz bir elbise giyer. Yanında kuğu veya zarif bir atla tasvir edilir.

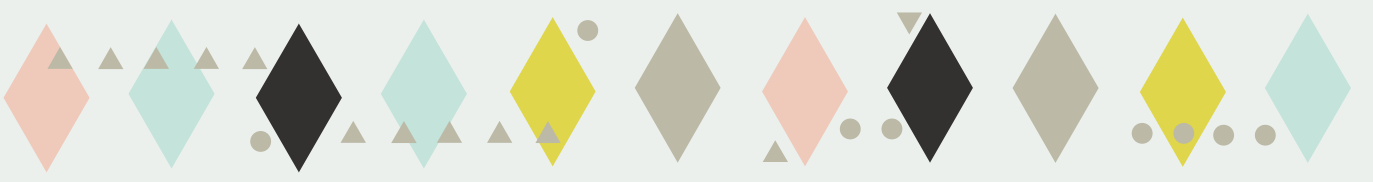
Umay ana, hamileleri ve çocukları "Umacı" adlı düşsel varlıklar göndererek korur. Ancak Umay Ana, bir evdeki çocukları korumuyorsa o evdeki çocuklar ölür. Bu nedenle "Kara Umay" olarak adlandırıldığı da olur.

YAŞAM DÖNGÜSÜNÜ BAŞLATAN AK ANA

Türk dillerinde Ağ ana, Ürüng ene, Şura ene olarak bilinirken, Moğollarda Sagan Ece olarak anılır. Daha hiçbir şey yaratılmamışken, dünyada yalnızca su varken ortaya çıkmış, Tanrı Kayra Han'a yaratma ilhamını verip yeniden suya dönmüştür.

Işıktan bir bedeni, başında gücünü simgeleyen taç benzeri boynuzları vardır. Deniz kızı gibi, uzun ve mavimsi bir balık kuyruğu vardır ve etrafında deniz yıldızlarıyla tasvir edilir. Her şeye ruh veren ve yaşam döngüsünü başlatan tanrıça, Akdeniz'de yaşar. Geyik şekline girerek sudan çıktığı ve Göktürklerin atası ile evlendiği söylenir.

TÜRKLERİN ATASI OĞUZ KAGAN

Annesi Ay Kağan, babası Kara Han'dır(Kayra Hanla karıştırılmamalıdır.). İlk Türk devletinin kurucusu olarak kabul edilen ve Oğuz Kağan Destanı'nın başkahramanı olan Oğuz Kağan'ın hayatı, daha doğumundan başlayarak olağanüstü olaylarla doludur. Yüzünün maviye çalan al renkli, ağzının ise ateş gibi olduğu bilinir. Çok çabuk büyümüştür ve doğar doğmaz bir kere süt emip ardından çiğ et yediği söylenir. Oğuz Kağan'ın gücü simgeleyen boynuzlu bir tacı vardır. Babası Kara Han'ı öldüren Oğuz Kağan, birçok boya adını vermiştir. Bu boylar; Uygurlar, Kargınlar, Kıpçaklar, Kalaçlar ve Karluklardır. Oğuz Kağan'ın ilk eşinden olan üç oğlu, Türk ve Altay mitolojisinde yersel kavim olan Üçokları (Uçokları) temsil ederler. İsimleri; Gök Han, Dağ Han ve Deniz Han'dır. İkinci eşinden olan üç oğlu ise mitolojide gökssel kavimdir ve Bozokları temsil ederler. İsimleri ise Gün Han, Ay Han ve Yıldız Han'dır.

GÜZELLİK TANRIÇASI AYIZIT VE KIZLARI

Yunan mitolojisindeki Afrodit'e denktir. Ayıgsıt Hanım olarak da anılır. Aşkın ve güzelliğin simgesidir, totemi kuğudur. Kuğuların kutsal sayılıp onlara dokunulmamasının sebebi Ayizit'tir. Gökten, gümüş tüylü bir kısırak kılığında iner. Kısırağın kuyruğu ve yeşelleri kanat biçimindedir. Ormanlarda dolaşır ve beyaz bir kalpağı vardır. Aynı zamanda omuzlarını açık bırakan bir atkısı da bulunur. Ayizit; Umay ana gibi çocukları ve yavru hayvanları korurken, insanlara sevgi ilham eder. Ayizit'in sarayının kapısında elinde gümüş kaplar ve kamçılar olan bekçiler vardır. Bu bekçiler, kötü insanları içeriye almazlar. Ayrıca Yakutlara göre Altın Kitap, Ayizit'in elinde bulunur ve bu kitaba tüm insanların yaşamları, kaderleri kaydedilir.

Ayizit'in bir de kızları vardır ve onlar da kuğu kılığına girebilirler. Bu kızların büyülü beyaz tülleri vardır ve bunları giydikleri zaman kuğuya dönüşürler. Ayizit'in kızları, beyaz turna kuşunu simgelerler.

A watercolor portrait of Mustafa Kemal Atatürk, the founder of the Republic of Turkey. He is depicted from the chest up, wearing a dark suit jacket, a white shirt, and a red tie. He has a prominent mustache and is wearing a dark, fur-lined hat. The background is a wash of warm colors, including red, orange, and yellow, with a rough, torn-paper edge effect. The text is overlaid on the lower left portion of the portrait.

**Milletimizin bugünkü
yönetimi gerçek özelliği
ile bir halk yönetimidir.**

Rezzan Hildiz 19

EBRU SANATI

Renklerin Dansı

Alperen TÜRK
11/A Sınıfı

EBRU RENKLERLE OYUN OYNAMAK GİBİ

Ebru sanatı her ne kadar suyun üzerine resim çizmek olarak adlandırılırsa da bu tanım ebru sanatı için çok basit kalmaktadır. Haydi gelin şimdi sizlerle birlikte ebru sanatının detaylı tanımını, kullanılan ekipmanları, yapım aşamalarını ve tarihçesini öğrenelim.

EBRU SANATI NEDİR?

Ebru sanatı nedir sorusunu şu şekilde cevaplamamız mümkündür: Ebru sanatı kitre ile yoğunlaştırılmış suyun üzerine boyalar ile desenler yapılması ve bu desenlerin kâğıt üzerine aktarılmasıdır. Ebru sanatı özünde bir süsleme sanatıdır. Bu süsleme sanatı yardımıyla ev ve iş yerlerine muhteşem dekorasyonlar oluşturulmaktadır.

-Geleneksel Türk Ebru yapımında kullanılan malzemeler şunlardır;

1-KİTRE: Anadolu, İran ve Türkistan dağlarında kendiliğinden yetişen “geven” adı verilen dikensi bir bitkinin gövdesinden elde edilir. Yaz aylarında çizilen dallarından akan süt daha sonra kurur ve kemik rengimsi beyaz parçacıklar halinde toplanır. Sertliği olmayan su içinde iki gün bekletilir. İyice eriyen kitre bez torbalardan süzülüp tekneye alınır.

2-BOYA: “Toprak Boya” diye adlandırılan doğadaki metal oksitlerden elde edilen boyalar kullanılmaktadır.

3-FIRÇA: Ortası boş kalacak biçimde gül dalına sarılmış at kılından yapılmış fırçalar kullanılmaktadır. Değişik kalınlıktaki ve uzunlukta fırçaların kullanılması ile, istenilen ölçüde tekneye boya koymak ve boyaları kontrol etmek mümkün olur.

4-TEKNE: Ebru yapılacak olan kâğıt boyundan birkaç santimetre daha büyük (kâğıt ıslanınca şiştiği için bu gerekli), tahta veya herhangi bir metalden yapılmış 4-6 cm derinliğinde kaplar kullanılır.

5-SU: Sertliği olmayan su tercih edilmelidir. Damıtılmış su en idealidir.

6-KÂĞIT: İdeal kâğıt, el ile yapılan ve emici özelliği fazla olan asitsiz kağıttır. Zor bulunması ve pahalı oluşundan dolayı parlak veya laklı yüzeyi olmayan herhangi bir kâğıt da rahatlıkla kullanılabilir.

7-ÖD: Ebru yapımında kullanılan en önemli malzemedir. Öd, boyanın suyun üzerinde açılmasını sağlar. Aksi takdirde boyalar dibe çöker. Ayrıca renklerin birbirine karışmasını engeller. Boyanın kâğıda yapışmasına yardımcı olur. Aynı rengin değişik tonlarının ve değişik büyüklükteki açılımların elde edilmesi yine öd sayesinde gerçekleşir.

8-BİZ: Kitreyle yoğunlaştırılmış suyun üstüne püskürtülen boyayı şekillendirmek için kullanılan çeşitli kalınlıklardaki iğnelerden, tellerden ya da çivilerden yapılan malzemedir.

EBRU

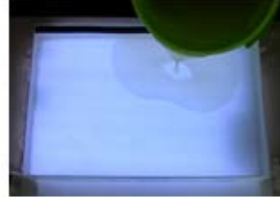
Kelime kökeni Farsça'dır. Dalgalı, bulutlu gibi anlamlara gelmektedir. Aynı zamanda çok popüler bir kız ismidir.

Ebru Sanatının ilk olarak nerede ve ne zaman doğduğu bilinmemektedir, ancak 13 ve 14. yüzyıllarda Türkistan, Semerkant ve İran'da rastlanmaktadır.. Ebru Sanatı' aynı kâğıt gibi ipek ve Baharat Yolları ile yayılmıştır.

-Ebru sanatının yapım aşamaları da şu şekildedir:

1. Ebru yaparken ilk olarak tekneye kitre ile yoğunlaştırılmış su istenen kıvam yakalanana kadar eklenir. Sonra teknede hazırlanan sıvı tülbentten süzülerek temizlenir.
2. Sonraki aşamada toprak boyalar ezilerek macun kıvamına getirilir ve öd eklenerek 15 gün boyunca dinlendirilir, sulandırılır ve uygulamaya hazır hale gelir
3. Boya, fırçayı ele vurdurarak kitreyle yoğunlaştırılmış suyun üstüne püskürtülür.
4. Sonrasında biz yardımıyla istenilen şekiller verilir.
5. İstenilen şekiller de verildikten sonra kâğıt büyük bir özenle hava boşluğu bırakmadan teknenin yani ebrunun üstüne yerleştirilir.
6. Son olarak kâğıt teknenin kenarına fazlalık boya alınacak şekilde sürttürülerek alınır ve kuruduktan sonra ebrumuz tamamlanmış olur.

Türk Ebrusu ya da Ebru Türk Sanatıdır gibi cümlelerin çıkma nedeni ise Ebru Sanatı Türkiye' de ciddi bir gelişim göstermiştir ve buradan Avrupa' ya girmiştir. Osmanlıdaki ilk Ebru Sanatçısı olduğu tahmin edilen kişi Şebek Mehmet Efendi'dir.

Şebek Mehmet Efendi, "Sayfa Zemini Şal Ebru".

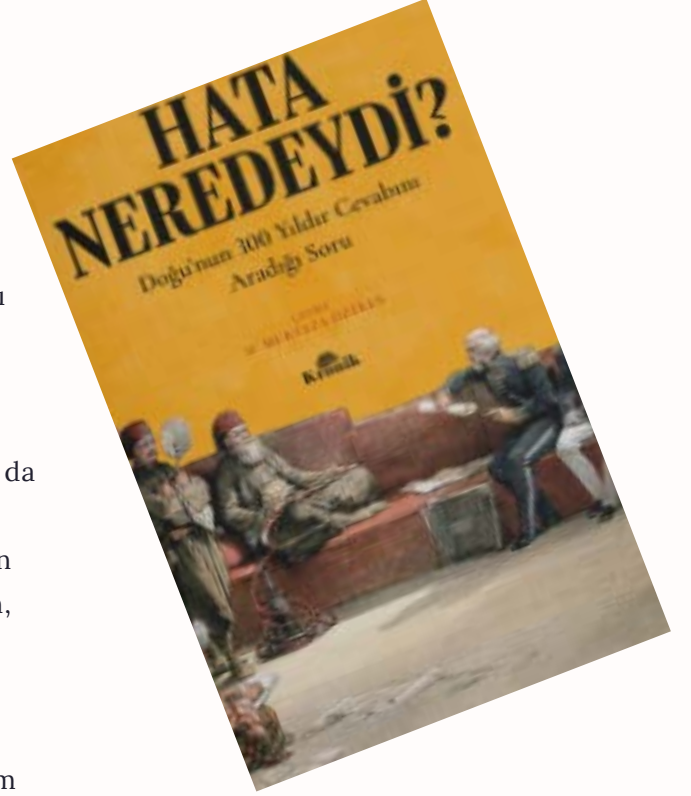

Hatip Mehmet Efendi, Figüratif Ebru örneği.

TARİH KULÜBÜ KİTAP OKUMALARI

HATA NEREDEYDİ? – BERNARD LEWIS

CEMİL FATİH YOL - 12/D

Dil, din, ırk kavramları üzerine kurulmuş sosyal bir yapı olan medeniyet, aynı coğrafya üzerinde yaşayan insanların yaşayış biçiminin bütünüdür. Medeniyetler arası etkileşim; rekabet, savaş, barış hareketleri sonucunda oluşur. Batı ve Doğu medeniyetleri arasında da tarih boyunca çeşitli etkileşimler meydana geldi. Medeniyetler yüz yıllardır bu etkileşimler sonucu oluşan durumlar hakkında çeşitli sorular sordu. Bu coğrafyanın, bu medeniyetin parçası olan bir 21.yy. genci olarak; medeniyetimin cevap aradığı soruları sormak, cevap aramak niyetindeyim. Bu soruları Amerikan tarihçi Bernard Lewis, “Hata Neredeydi?” eserinde birkaç bölüm altında irdelemiş. Doğu medeniyetinin gerilemesi üzerine olan kitap çeşitli yazı ve konferans konuşmalarının bütünüdür.

Eserin sayfalarını ilk karıştırdığımda Amerikan tarihçinin epey iddialı bir görev altına girdiğini düşündüm. Doğu'nun üç yüz yıldır aradığı soruyu cevaplamak büyük bir işti. Amerikan tarihçi ise konuyu iki ana soruda irdelemekte: “hata neredeydi?,”bunu bize kim yaptı?”.

Eserde bu sorulara cevap niteliğinde birkaç bakış açısı vardı. Doğu'nun zenginliği, gelişmişliği tartışılmaz bir bolluk içerisindeyken günümüzde inanması güç olsa da Batı; barbar, gelişmemiş, ilkel kalıyordu. Ticaret, bilim, kültür, sanat akımları Doğu medeniyetleri arasında yaygınken Batı medeniyetlerine sırt çevrilmişti. Bu durum Doğu medeniyeti üzerinde megaloman bir kimlik oluşturacaktı. Doğu'nun devletleri mutlak hakimiyetteydiler fakat ilerleme daimi değişim, hareket, yenilik ister. Doğu coğrafyasında hakim olan gelenekçi İslam kültürü ve barındırdığı birkaç eşitlik çelişkisinin bu yeniliklere engel olduğu düşüncesinde olan yazar, sorularını aradığı alanları geniş tutmakta. Kitapta, değişen şartlar ve güç dengesi neticesinde Doğu'nun Batı'dan öğrenmesinin de geç ve güç olduğu vurgulanmakta. “Bunu bize kim yaptı?” sorusuna ise hataların tespitinden önce cevap aranmasının tehlikesinden bahsediliyor.

Kimi otoriteler ve okurlar arasında kitap; taraflı, eksik olarak nitelendirilse de kimileri tarafından da Doğu'ya objektif bir pencere niteliğindedir. Benim görüşüm: kitap içerisinde eleştirilecek, araştırılacak, öğrenilecek bir çok konu olduğu yönünde. Kitaba dair farklı düşünceler ne olursa olsun özellikle bu toprakların bir genci olarak okunmalı, eleştirilmeli, sorular sorulmalı ve cevaplar aranmalı çünkü bu sorular medeniyetimizden bizlere kalan bir borç, bir vazifedir.

TARİH KULÜBÜ KİTAP OKUMALARI

TÜRKLERİN SERÜVENİ - CANSU CANAN ÖZGEN SÜMEYYE NUR CAN - 12/D

Türklerin Serüveni kitabı, en başta Cansu Canan Özgen'in Türkiye'nin birbirinden değerli tarihçileriyle yapmış olduğu röportajların bir derlemesidir. Türk tarihinin en karanlık dönemleri diyebileceğimiz Orta Asya Türk Tarihinden başlayarak Atatürk dönemine kadar yaşanan bir çok olayı açıklığa kavuşturan bu eser aynı zamanda bir başucu kitabı olma özelliği taşıyor. Genel olarak soru cevap şeklinde ilerleyen eserimiz bu yönüyle okuyucuyu sıkmayacak akıcılıkta. Kısa cevaplar şeklinde gelişen konular içerisinde değerli profesörlerimiz dipnotlarla merak ettiğimiz ayrıntılara ulaşabileceğimiz kaynak isimlerini de vermişler. Böylece kitap rehber kitap konumuna geldi benim gözümde.

Kitabı okuduktan sonra bugün anlatılan bir çok olayın birer efsane olduğunu öğrendim. Bu durum aslında hayal kırıklığı olabilecek bir durum olmasına rağmen kitap bittiğinde insanın farklı bir bakış açısı kazanmasına sebep oluyor. Kadim Türk Tarihini, olmamış hikayeler uydurup yüceltmeye ihtiyacımız yok. Evet, Fatih'in gemileri karadan yürütmesi gerçek ve manevi yönden kuvvetli bir harekettir. Fakat buna bir anda karar vermesiyle bu planı önceden tasarlamış olması arasında zaman farkı dışında bir şey yoktur. Önemli olan düşünebilmektir. İşte bu yüzden tarihimizi hikayelerle doldurmaya çalışarak küçültmek yerine Fatih gibi parlak fikirli olmak tarihteki yerimizi sağlamlaştıracaktır. Bu sonuca varmamı sağlayan etkenler bu kitaptaki saygıdeğer profesörler ve ömürlerini adanmış oldukları Türk Tarihidir. Bu yüzden kitabı okumanızı şiddetle tavsiye ediyorum.

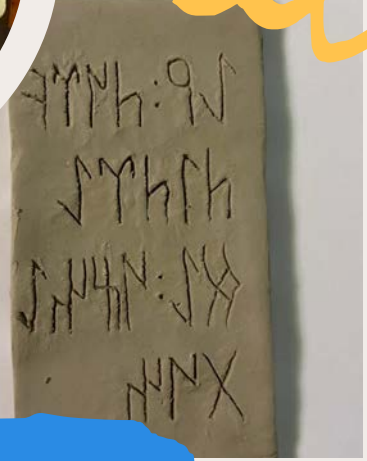
ASLINUR GÖZAYDIN

TARİHİ ÖĞRENMEYENLER,
ONU TEKRAR YAŞAMAK
ZORUNDA KALIRLAR

ZEHRA BERIN ASLAN

EY TÜRK
TİTRE VE ÖZÜNE DÖN

Kadimden töredir kardaşa kıymak
Anayı babayı gussalı komak

Kabil kim Habil'e kıydı ezelden
Adet oldu ki hanlar buna uymak

SUDENUR ÖZBEK

قدیصدن توره در قارداشه قیعیق
آتایی آنایی غوصالی قومق
قابل کیم حابیل ا قییدی ازلدن
عادت اولدی که خانلر بوگا اویعیق
آشیکپاشازاده

اولم
سلطنت دیدوکلاری آنجق
اولمنا بخت او صاعدات دونیاده
قو بو ایش او عشرتی خون کیم فنادر غایت
یارینی نافی ایشر اسه ک اولمنا نآت گئی.
اولسه قملار صاغینجه عفرینه حد او عدد
گلنیه بو سینه بی خرج اجره بر صوات گئی.
گر حضور ایشک دنلرسه ک ای موهبت فارغ اول

بو تون دنیا بنم اولسه غامم گیتمز ندر
یاور سلطان سل
ازلدن غام ترابیله یوغرولمش بر بدنر بو
شاعر وهبی

ÖDEYLER YAPTIK

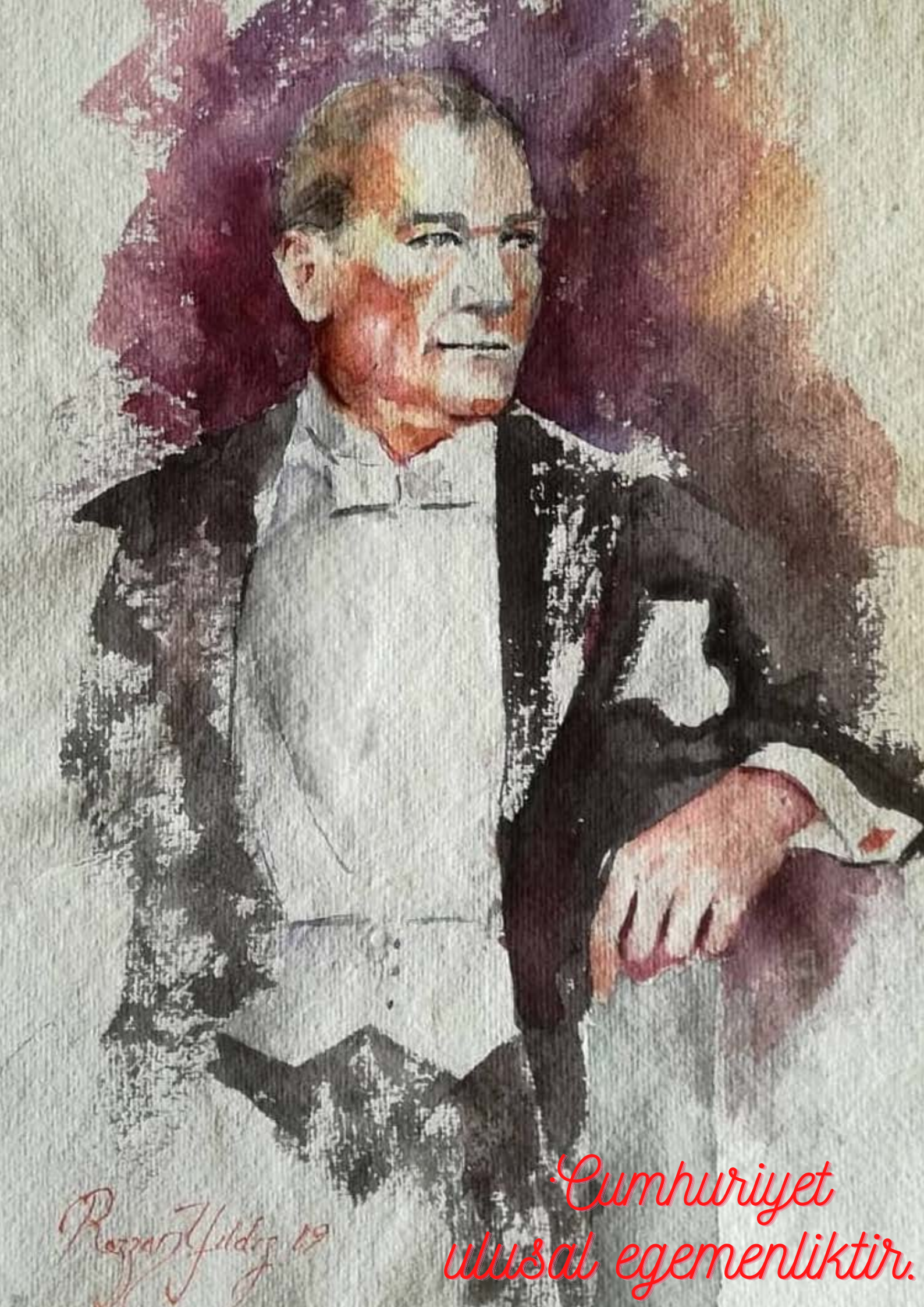
Pandemi de çok eğlendik...

Ne çok çalıştık ...

Rozgar Fildiz 19

*Cumhuriyet
ulusal egemenliktir.*

Türk Devletlerinde Yönetim Anlayışı

Burak Yıldız
10/E

Tarihte yer alan Türk devletleri, yaklaşık 3 bin yıllık bir dönemde Asya, Avrupa ve Afrika olmak üzere üç farklı kıtada, farklı zamanlarda, farklı coğrafyalarda, çok farklı etnik unsurlara hükmeden bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bu farklılık ve çeşitlilik devlet yönetiminde birbirine benzeyen hususların yanında ayrışan durumları da ortaya çıkarmaktadır. Tarihteki Türk devletlerinin yönetim yapısında, birbirleriyle benzeşen ve ayrışan yönler dikkate alınarak üç farklı evreden bahsetmek mümkündür. Haydi, beraber bakalım.

1.Kağanlıklar Dönemi

Kağan

İlk Türk devletlerinde Gök Tanrı'dan aldığı yetkiyle (kut) ülkeyi yöneten ve hâkimiyetin temsilcisi olan kişiye kağan denilmektedir. Kağanların yetkileri sınırlıdır ve devleti töreye göre yönetmek zorundadır.

Kağanların Görevleri

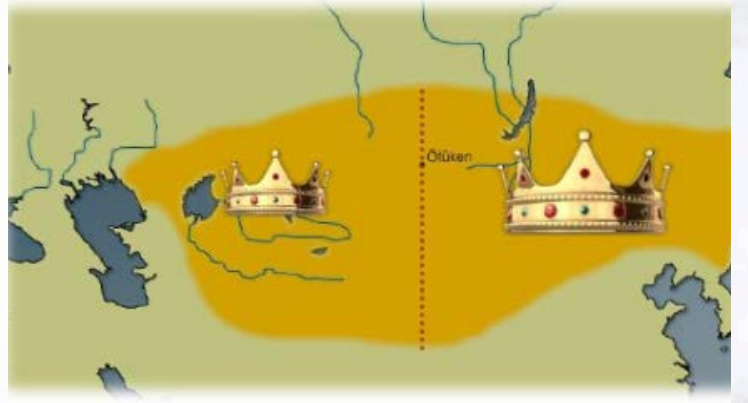
- Ülkeyi ve halkı düşmanlara karşı koruyarak bütün toplulukları devlet çatısı altında toplamaktır.
- Töre kurallarını uygulamak, düzeni sağlamak, halkı adaletli bir şekilde idare etmek, baskı yapmamak ve ekonomik anlamda halkın refahını sağlamaktır.
- İç ve dış siyaseti düzenlemek, savaş ve barışa karar vermektir.
- Savaşta orduları yönetmek, elçiler atamak, elçileri kabul etmek, devlet görevlilerini tayin etmek veya onları görevlerinden almaktır.

NOT: Türk devletlerinde kağan, Türk cihan hâkimiyeti anlayışıyla hareket eder.

İkili Teşkilat Uygulaması

Orta Asya coğrafyası çöllerle ve dağlar ile kaplıdır. Bu coğrafyada sınırlarını doğu ve batı yönünde genişleten Türkler, çok geniş sınırlara ulaşıncaya devleti tek bir merkezden yönetmekte zorluk yaşamışlardır. Büyük Hun Devleti hariç, devlet teşkilatı doğu ve batı olmak üzere iki ayrı koldan yönetilmiştir.

Doğuda büyük kağan batıda ise yabgu unvanı ile kağana bağlı hanedan üyeleri yer almıştır. Bu ikili teşkilatlanma hanedan üyeleri arasında taht kavgalarına neden olmuştur.

Hakan ve hatunu yan yana gösteren 6. yüzyıla ait bir Kök Türk parası

Hatun

Kağanın eşine hatun unvanı verilmiştir. Hatunun kağana vekâlet etmek, kurultaya katılmak, elçi yollamak ve elçileri kabul etmek şeklinde yetkileri vardır.

Hükümet (Ayuku)

Yönetimle ilgili kararlarına alınması ve uygulanması ile ilgili olarak devlet yetkililerinin oluşturduğu kuruldur. **Örneğin;** Asya Hunları-Kutuhou, Avrupa Hunları-Onügez, Köktürkler-Tonyukuk, Uygurlar-Kutlu

Buyruk: Hükümet üyelerine verilen isimdir.

Aygucı: Hükümetin Başkanıdır.

Kurultay(Toy-Kengeş):

- Devlet meselelerinin görüşülüp kağan başkanlığında karara bağlandığı danışma meclisidir.
- Kurultaya katılan boy beyleri halk tarafından belirlenirdi.
- Kurultayın doğal üyeleri kağan, hatun, askeri ve idari yüksek görevlidir.
- Kağanın olmadığı zamanlarda kurultaya aygucı başkanlık ederdi.
- Kurultaya halkın ileri gelenleri, devlete tabi beyler ve yabancı devletlerin temsilcileri de katılabilir.

NOT: Türklerde, devlet meselelerinin görüşülüp kağan başkanlığında karar bağlandığı meclis gibi düşünebileceğimiz kurultaylara devlet yöneticilerinin yanı sıra boy temsilcilerinin de katılması, kağanın kurultayın kararlarını dikkate alması Türk devletlerinde demokratik özellikler görüldüğünün kanıtıdır.

Küçük Kurultay: Her boyun katıldığı toplantıdır.

Toygun: Kurultay üyelerine verilen isimdir.

2.Sultanlıklar Dönemi

Gaznelilerle başlayan Selçuklularla kökleşen bu dönemin önceki dönemden en ayırt edici göstergesi, Türk devletlerinde Arap ve Fars etkilerinin yoğun olarak görülmeye başlamasıdır. Bu dönemde resmi dil olarak Farsçanın kabulü ve devlet yönetiminde İran kültürü etkisinin artması söz konusu olup, devletin yazışma ve konuşma dili hem Gaznelilerde hem de Selçuklularda Farsça olarak kabul edilmiştir. Devlet yönetimi ile ilgili ise Türk-Fars-Arap karışımı bir yeni tarz ortaya çıkmıştır.

Türk-Arap-Fars kültür ve medeniyet dairesinin şekillenmesi Karahanlılarla başlamış, Gaznelilerle devam etmiştir. Karahanlılar daha fazla Türk devlet yönetim kültürünü Arap ve Farslara tanıtırken, Gaznelilerde durum değişmiş, bir Türk devleti olan Gazneli devleti hükümet ve Ordu teşkilatlarında İslam-İran geleneklerini kurumsallaştırmış, Selçuklu ve Osmanlı devletine de bir anlamda örnek teşkil etmiştir.

Sultan

Tarihte pek çok farklı anlamda kullanılmış olan İslami bir sıfattır. Sözcük olarak "güç", "otorite", "yönetici" anlamlarına gelir. Genelde bağımsızlığını ilan eden İslam hükümdarları tarafından kullanılmıştır. Sultan tabiri, Müslüman hükümdarlarının özellikle Sünnî kısmına ait bir unvandır.

NOT: Hükümdarların eşlerine de sultan kavramı kullanılmıştır.

İkili Teşkilat Uygulaması

Karahanlılar, Orta Asya Türk devletlerinin ikili yönetim geleneğine uygun olarak ülke toprakları doğu ve batı şeklinde ikiye ayırdı. Doğunun yönetimi "Arslan Kara Han" unvanıyla büyük hükümdara verilirken batı kanadının yönetimi "Buğra Kara Han" unvanını alan bir başka devlet adamına bırakıldı. Kaşgarlı Mahmut, ilahi temellere dayanan bu hâkimiyet anlayışını şu sözlerle ortaya koymuştur:

"Gördüm ki Allah devlet güneşini Türk burçlarına doğduruyor, bütün felekleri onların hükümranlığına döndürüyor. Onlara Türk adını verip hükümran kılmış ve onları insanlığın başına getirip hak yolda desteklemiş, onları dönemin egemen gücü kılmış, insanların idaresini onların eline vermiş."

NOT: Kaşgarlı Mahmut yukarıdaki sözleriyle Türklerde var olan ve İslamiyet'te cihat şeklinde ifade edilen cihan hâkimiyeti idealini de yansıtmıştır. İslamiyet'in kabulünden sonra da devam eden bu fikre göre Allah Türklere dünyadaki bütün milletleri idare etme görevi vermiştir.

Kurultay

- Karahanlı ve Gazneli Devletlerinde hükümdarların yetkilerini sınırlandıracak ve onlardan hesap soracak bir kurum yoktu. Buna rağmen Türk hükümdarları "Müslümanların her işlerinde birbirleriyle istişare etmesi" ilkesine uyarak yüksek rütbeli devlet ricalinden oluşan danışma meclisleri kurmuşlardı. Böylece İslamiyet'in kabulüyle zayıflayan kurultay geleneğini bu meclisler aracılığıyla devam ettirmişlerdi.

- Büyük Selçuklu Devleti'nde Sultan, Kurultay geleneğinin ve İslam'daki meşveret ilkesinin gereği olarak haftanın belli günlerinde devlet adamları ve komutanlarla istişare ederdi.

Melikşah

Kut İnancı

- İlk Türk devletlerinde görülen yönetme yetkisinin Gök Tengri tarafından verildiği inancına dayalı kut anlayışı Türk İslam devletlerince de devam ettirildi. Örneğin Karahanlılarda hükümdarların yönetme yetkisinin Allah'tan aldığı inancı kabul gördü. Hükümdar ailesi kutsal sayılıp önemli yönetim görevlerine hanedan üyeleri getirildi.
- Büyük Selçuklu Devleti'nde, Türk devlet anlayışındaki kut inancına benzer şekilde, hükümdarlığa Allah'ın takdiri ve nasip etmesiyle sahip olunabileceğine inanılırdı. Yalnız devletin değil devleti kuran ailenin de kutsal olduğunu ve hanedanın erkek üyelerinin devlet yönetimine etkin şekilde katılma hakkının bulunduğunu kabul etti.

Hükümet

- İlk Müslüman Türk devletlerinde devlet ve hükümet işleri Karahanlılarda Meclis-i Âli, Gaznelilerde ise Divan-ı Vezaret adı verilen büyük divanlarda görüşülürdü. Vezirin başkanlığında toplanan Divan-ı Vezaret yönetim ve maliye işlerinden sorumluydu. Gaznelilerde sultan adına görev yapan başka divanlar da vardı. Bunlardan Divan-ı Arz ordunun ihtiyaçlarını karşılamakla görevliydi. Divan-ı İnşa yazışmalara, Divan-ı İshraf istihbarat ve teftiş işlerine bakardı.
- Selçuklularda devlet işleri, Divân-ı Saltanat denilen büyük divanda görüşülürdü. Hükümet yetkisini kullanan Divân-ı Saltanatın başkanı sultan idi. Sultan, divan toplantılarına katılmadığında başkanlığı vezir üstlenirdi. Selçuklu veziri geniş yetkilere sahip olmasına rağmen devlet işlerinde son sözü söyleme yetkisi daima sultana aitti. Büyük Selçuklu Devleti'nde Divân-ı Saltanata bağlı olarak görev yapan divanlar vardı. Bunlar Divân-ı İstifa, Divân-ı Arz, Divân-ı İshraf ve Divân-ı İnşa idi.
- Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde hükümdar, önemli meselelerde tek başına karar vermez; bürokratları, ulemayı ve kumandanları toplantıya çağırarak onların da fikirlerini alırdı. Bu danışma işlemi daha sonraki yıllarda ilk Türk İslam devletlerinde olduğu gibi divan adı verilen meclis tarafından yerine getirilmiştir. Divan da devlet meseleleri görüşülür ancak son kararı yine padişah verirdi. Padişah mutlak yetkiye sahip olmasına karşın bu yetkiyi keyfi kullanmaz; kanun, nizam, örf ve İslam hukukunu da dikkate alarak kararlarını verirdi.

Sultan Alparslan'ın divan toplantısı yaparken ki bir minyatürü

3.Cumhuriyetler Dönemi

Cumhuriyet halkın kendi kendini yönettiği bir devlet idare şeklidir. Her cumhuriyet rejiminin temelleri hep aynı kurallar etrafında döner ve her ülke toplum kendi kültürüne uygun bir şekilde bu temel kuralları güncelleyerek kendisine uygun hale getirir. Cumhuriyet şeklindeki devletlerinde ana yapılar ve temel fikirler şunlardır:

Devlet Başkanlığı (Cumhurbaşkanlığı): Belli bir süre için seçimle gelinir. Bu makamın yetkileri az, görevi sınırlı ve genellikle temsilidir.

İlk TBMM

Yasama Organı: Seçimle gelen ve halkın vekaletini olurlu seçim yolu ile almış bir veya iki meclisten kurulur. Seçimler gitgide genel oy haline getirilmiş, devlet prizmasının kuralları genişletilmiştir. Seçim ile kimlerin meclise gireceği oy oranları, barajları hemen hemen her Cumhuriyet rejiminde farklılık gösterse dahi devletin geleceği açısından en uygun kısıtlamalar getirilmeye çalışılmıştır.

Yürütme Organı: Ya devlet başkanının ya da hükümet başkanının sorumluluğu ve idaresi altında meclislere hesap vermekle görevli "kabine" dir. Vatandaşa karşı hürriyet ve eşitlik prensibine uygun

kanunlar dairesinde tarafsız muamele etmek zorunda olan teknik "idare" yürütme organının halka yönelik hizmetlerini yapabilmesine yarar.

Yargı Organı: Başta anayasa mahkemesi ile her derecedeki adli ve idari mahkemeleri teşkil eden bağımsız hakimler, millet adına "yargılama ve hüküm verme" hakkını kullanırlar.

Türkiye'de Cumhuriyet

Ülkemizin en ideal devlet idaresi olan cumhuriyete Kurtuluş Savaşından sonra kavuşmuştur. Daha önce meşruti bir monarşiyle idare edilen Osmanlı İmparatorluğu çökmüş ve yurdumuzu düşmanlar istila etmişti. Türk milletini kurtarıp bağımsızlığa kavuşturan Atatürk bu şerefli millete layık olduğu mükemmel bir idare şekli vererek onu cumhuriyete kavuşturdu.

Diğer Türk Devletlerinde Cumhuriyet

Türkiye'nin merkezi idare sistemi, 15 Kasım 1983'te ilan edilen KKTC'de de çok benzer şekilde uygulanmıştır.1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla ortaya çıkan 5 yeni Türk devleti Azerbaycan, Türkmenistan, Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan'da devlet yönetim şekli olarak Cumhuriyet idaresini benimsenmiştir.

Kızılderililer Türk mü?

Ömer Taha TAŞKIN

Kızılderililer'in Türk olup olmadığı tartışılan bir konudur. 2-4 Temmuz 1999 tarihleri arasında Denizli'de yapılan "7. Türk Dünyası Dostluk Kardeşlik ve İşbirliği Kurultayı"na katılan Onayda (Oneida) Kızılderili Kabilesi Reisi ve Amerika Yerlileri Sosyal İşler Daire Başkanı M. Franklin Keel'in konuşması bu iddiayı kuvvetlendirdi. Kızılderililerin atalarının Baykal Gölü ve Yenisey-Tuva bölgelerinden Amerika kıtasına, Alaska üzerinden göç ettiklerini ifade etti. Peki, gerçek bu mu? Rusya ile Alaska arasındaki mesafe 88 km olduğu dikkate alınırsa, Asya'dan Amerika'ya göç olayının hayal olmadığı anlaşılır.

Ayrıca Kızılderililer'in konuştukları dillerdeki kelime benzerlikleri olduğu gibi, halı, kilim ve el işlerindeki desenlerin aynı olduğunu, örf, âdet ve geleneklerde de çok büyük benzerlik olduğunu ifade etmiştir.

AY VE YILDIZ TÜRKLÜĞÜN SEMBOLÜDÜR

Kızılderililer'in aslının nereden geldiğine dair araştırma yapan Ethel Steawert, belgelerle Kızılderililer'in Türk soyundan geldiğini ispatlamıştır. Kızılderililer'in büyük bir çoğunluğu Uygur ve Nayman Türkleri ile diğer Türk kabilelerindedir. Fransız dil bilimcisi Dumesnil, Kızılderili dilinde 320 Türkçe kelime tespit etmiştir. Mesela: Siyu kabilesi aslında Türkçe kelimedir ve Su kabilesi anlamına gelir. Bir Kızılderili atasözü: "Su gibi olmalıyız. Her şeyden aşağıda, ama kayadan bile kuvvetli. (Siyu = Su Kabilesi)"

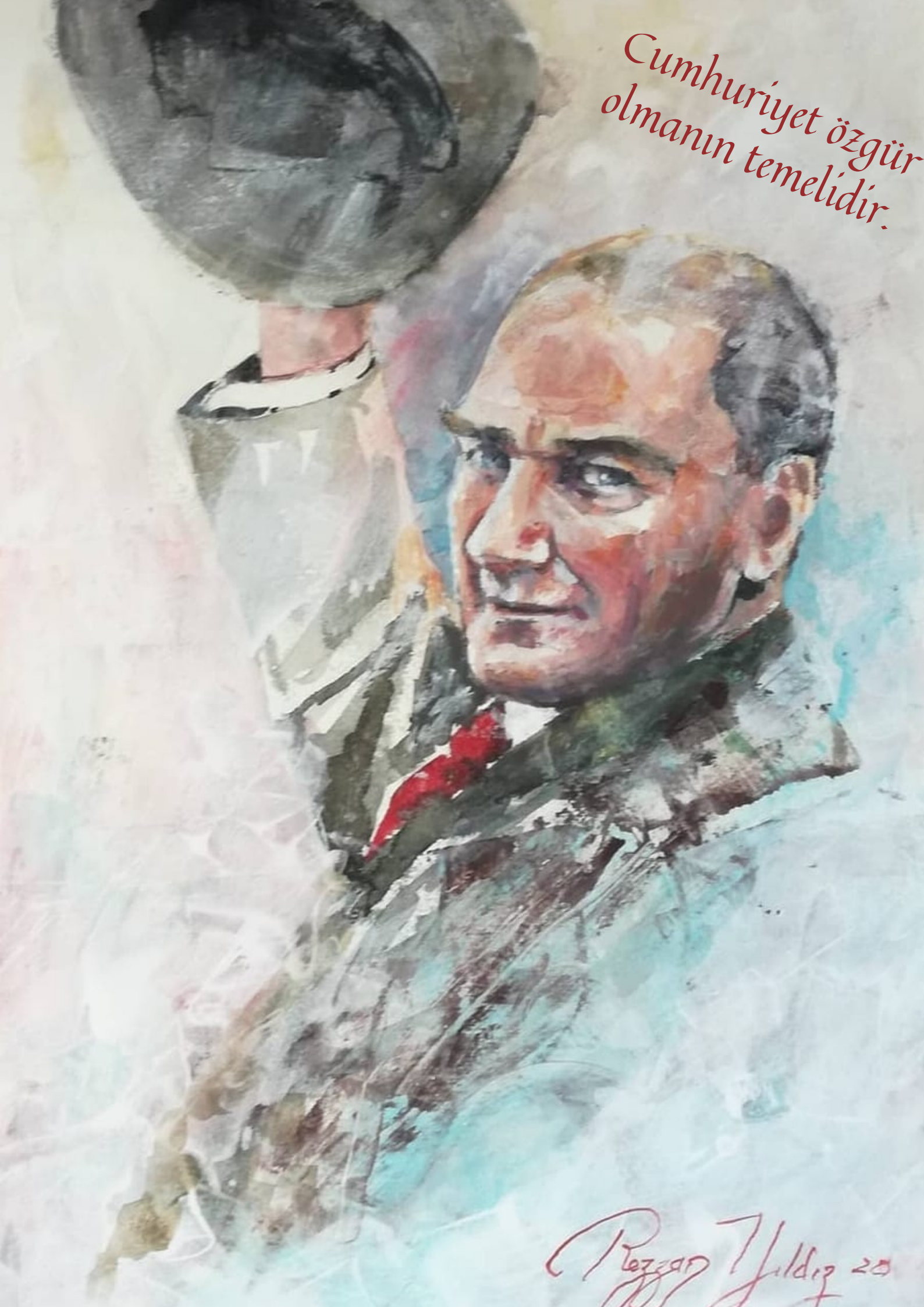
Bozkurt, Kızılderililerde de semboldür. Hatta Kızılderililerde Bozkurt isimli kabile

vardır.
varır.

Peki şu anda Kızılderililerin nüfusu kaç milyondur?

Şu anda Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Kızılderililer'in nüfusu 2.5 milyon olup, soylarını koruma mücadelesi vermektedirler.

Cumhuriyet özgür
olmanın temelidir.

Rezzan Yıldız 20

OSMANLI NEDEN GERİ KALDI ?

MUHAMMED DURGUN
11/A

Osmanlı neden geri kaldı? Bu sorunun birçok cevabı var fakat bugün ben en temeli olan Kanuni Sultan Süleyman'dan bahsedeceğim. Çünkü birçok insan Kanuni hakkında yanlış bilgilere sahip. Yani bugün aslında Kanuni neden başarısız konusunu ele alacağım bunu anladığımızda Osmanlı'nın geri kalmasının en temel sebebini anlayacağız.

*Kanuni Sultan
Süleyman*

Kanuni'nin en çok bilinen yanlarından biri ve birçok kişi tarafından başarılı görülmesinin sebebi yaptığı seferlerdir. Kanuni bilime ve gelişmeye odaklanmaktan çok seferlere odaklanmıştır. Her ne kadar birçok başarılı seferi olsa da yaptığı savaşlarda bile yenilik bakımından geri kalmış ve örneğin Malta gibi küçük bir ülkeye bile kullanılan silahlar yüzünden kaybetmiştir. Ayrıca Viyana kuşatmalarını da stratejik olmaktan çok Kayser-i Rum (Roma imparatoru) olmak ve Almanya'yı fethetme hevesi ile yapmıştır ve büyük orduya rağmen başarısız olmuştur. Viyana hezimetini de Osmanlının geri düşmesinin sebeplerindedir. Aynı zamanda bu fetih yoğunluğu bilim ve teknolojiyi takip etmeyi de önlemiştir ve matbaa gibi çok önemli teknolojiler Osmanlı'ya oldukça geç girmiştir

Muhteşem Süleyman

COĞRAFI KEŞİFLER

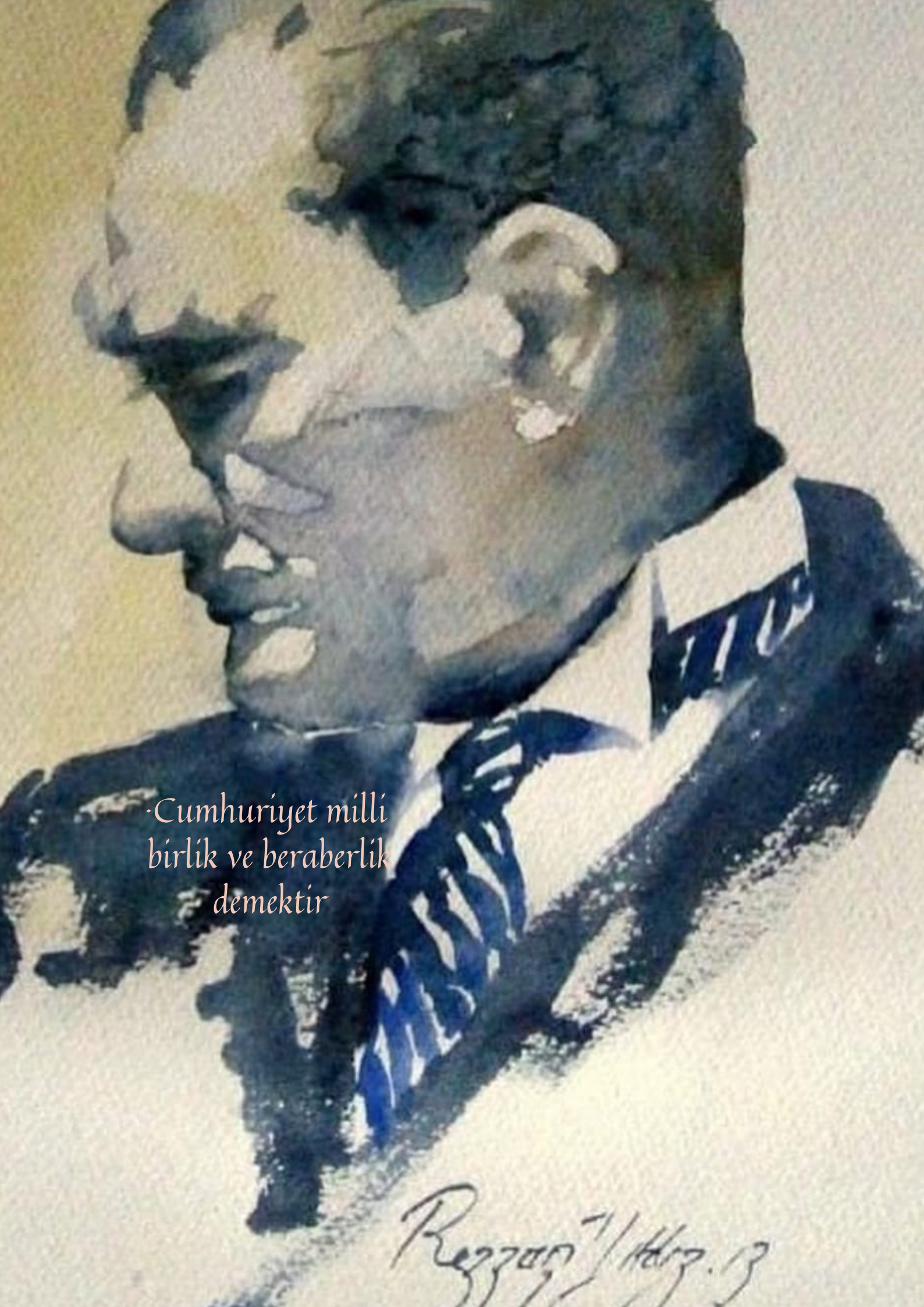
İlk olarak 15.yüzyılın başında başlamış olan coğrafi keşifler 16.yüzyılda büyük bir ivme kazandı. Avrupalılar artık Osmanlı yolunu kullanmadan Hindistan'a gidebiliyor, hatta orayı kolonize etmeye başlıyordu. Fakat bu sırada bunları bilen ve elinde çok iyi bir haritacı ve coğrafyacı Piri Reis olmasına rağmen Kanuni, ne piri reisin çalışmalarıyla ilgilenmiş ne de destek çıkmış, aksine Piri Reisin idam fermanını çıkarmıştır, her ne kadar idam sebebi farklı olsa da elindeki bu dehayı heba etmiştir. .

Coğrafi keşifleri takip etmeyerek ve buna katılmaması Osmanlıyı oldukça geri düşürmüştür. Avrupalılar Hindistan'a ulaşarak Osmanlıya vergi vermeyi azaltmıştır. Avrupalılar gittikleri yerlerdeki ham maddeler ile zenginleşirken Osmanlı ekonomisi gittikçe geri düşmeye başlıyor. Buna rağmen Kanuni hala coğrafi keşiflerle ilgilenmemektedir

Kayser-i Rum olma isteği ve Almanya'yı fetih isteği, Fransızlara verilen kapitülasyonlarda da etkili olmuştur. Aynı zamanda coğrafi keşiflerden geri kalınması; ticaretin Osmanlı toprakları üzerinden dönmemesi, Avrupalıların madenlere erişmiş olması dolayısıyla Osmanlı ekonomisinin kötü noktaya gelmesi, kapitülasyonlarda etkili olmuştur. Ve kapitülasyonlar Osmanlı yıkılana kadar Osmanlı'ya yük olmuş, gerilemesinin ve çökmesinin temel etkenlerinden biri olmuştur.

Görmüş olduğumuz gibi aslında temel sorun bilimi ve yeniliği takip etmemek, özgür düşünceye izin vermemek bu sadece Kanuni'ye özgü değil, bütün Osmanlı döneminde geçerli. Kanuni büyük bir fırsatı tepmiştir ve Osmanlı Avrupa'nın gerisinde kalmaya başlamıştır.

-Cumhuriyet milli
birlik ve beraberlik
demektir

Rezzan / Haz. 13

ETKİLEDİK ETKİLENDİK

NİSANUR ÇOBAN 11/ C

ETKİLEDİK ETKİLENDİK AMA NASIL?

Türkler kökleri 5000 yıl öncesine kadar dayandırılan hatta daha da öncesinde var olan bir millettir. Böyle köklü bir milletin hele ki göçebe bir topluluksa tek bir coğrafyada yaşaması beklenemez. Bu göç hareketleri kimi zaman Dünya tarihini büyük ölçüde değiştirmiştir. Bunun nedeni ise göç edilen coğrafyanın Avrupa'nın iç kesimlerinden Asya'nın en kuzeyine, Güneydoğu Asya'dan ülkemizin bulunduğu Anadolu'ya kadar uzanmasıdır. Bu göç edilen bölgelerin kendi yerel halkları ve kültürleri ile göç eden Türklerin kültürleri kaçınılmaz bir şekilde birbirlerinden etkileniyorlar. İşte bu yüzden Dünya'nın birçok noktasında yaşayan birbirinden çok farklı kültürlere sahip Türk toplulukları var. Günümüzde farklı milletlerden gibi görünen fakat bizim gibi Türk olan bazı toplumların özelliklerine bir göz atalım.

SAHA TÜRKLERİ/ YAKUT TÜRKLERİ

Rusya içindeki Saha Cumhuriyeti'nde yaşayan Türk halkıdır. Eski Türk kültürünün izlerinin büyük oranda hissedildiği Saha kültürünün tüm unsurlarının onları çevredeki Tayga halklarından kesin biçimde ayırdığı, Güney Sibirya ve Orta Asya'nın öteki Türk topluluklarına yaklaştırdığı kabul edilmektedir.

Saha Türklerinin süsleme sanatlarında, M.Ö. 1. yüzyılda Altay Dağlarında, gelişen Pazırık kurganının motiflerini tekrarladıkları görülmektedirler.

İskitlere olan benzerlikler maddi kültür açısından, hayvancılığa dair unsurlar (kısrakların sağılması için kemik boru), kadın küpeleri ve kolyeler, hafif deri ayakkabılar, vahşi hayvan sitilinin gözlendiği bezekler, ölü gömme törenleri (bilhassa at ile gömme), meskenlerin iç ve dış yapısı şeklinde sıralanmaktadır.

Saha Türkleri eski Türk giyim-kuşamını bugüne kadar yaşatmış olan bir Türk boyudur. Bu giysiler arasında boynuzlu şapkalar, tuma tüylü sorguçlu kadın şapkası ve kuşakları vardır. Kışın ayakkabı olarak Ren geyiği derisinden yapılmış ayakkabılar ve kürk çoraplar giyilir. Yumuşak yaz botları da fabrika ayakkabılarına tercih edilir. Bütün bu kültürel malzeme eski Türk giyim-kuşamını canlandırmaktadır. Sahaların en gelişmiş barınma tipleri yurtlar ve balaganlardır. Bunlar kare biçiminde bir zemin üzerine sivri direklerin aşağı doğru eğimiyle hazırlanır. Giriş kapıları doğu yönündedir.

Ata saygıya, Sahaların inançlarında, ayinlerinde çok rastlanır. Mesela, Ihtax bayramı Sahaların yeni yılı, kırmızı bayramıdır. Buraya gelen adamlar sert kırmızı zevkle içer, at etini doyusuya yerler. Ihtax'ta kısrağın sütünden yapılan kırmızı içmek için pek çok kap kullanılır. Bu kapkacaklar ağaçtan, deriden ve ağacın kabuğundan yapılır.

Sibir Hanlığını yıkarak doğuya ilerleyen Çarlık Rusya'sı, misyonerlik çalışmalarının sonucunda Saha Türklerinin bir kısmını Hıristiyanlaştırmıştır. Rus işgalinden sonra, hızlı bir şekilde Hıristiyanlık propagandası yapılmasına rağmen, eski Türk dininin izleri silinememiştir.

Halkın bir kısmı eski Türk dini olan Gök Tanrı (Tengricilik) dininin gelenek ve ibadetlerinden vazgeçmeyerek bu gelenekleri günümüze kadar sürdürmüştür. Böylece Doğu Ortodoks Kilisesi ile Şaman inançlarının sentezi benimsenmiştir. Saha Türklerinin hayatında Kök Tengri dini çok önemli bir rol oynamıştır. Günümüzde Şamanizm olarak adlandırılan törenler sürmektedir. Saha Yeri'nde Şamanizm bir inançtan çok bir meslek durumuna gelmiştir. Saha bilim adamlarına göre bugünkü Şamanizm, eski Türk dininin felsefi, sanat ve tıbbi yönlerini göstermektedir. Saha Şamanizm'ine ait ilk bilgilerin 13. yüzyıldan kalma olduğu söylenmektedir.

Sahaların dilleri Türk dilinin Uygur-Oğuz grubunun kuzey öbeğine bağlı önemli ölçüde Moğolca ve Tunguzca kelimeler karışmış bir dildir. Sahaca ve Yakutça da denir. Çoğunluğu Saha Yerinde olmak üzere, bu dili yaklaşık 456 000 kişi konuşur. Magadan, Sahalin bölgelerinde, Taymir ve Evenk özerk bölgelerinde de konuşulur. Saha/Yakut Türkçesi Türkiye Türkçesinden ve diğer Türk lehçelerinden biraz uzaktır. Sahaların dili, aynı zamanda kuzey Sibirya'nın küçük halklarının ticari dilidir. 1960 ve 70'lerde kültürel ve manevi canlanma Saha (Yakut) dili ve edebiyatının yeniden doğmasını sağlamıştır. 1939'dan beri Rus alfabesi, yani Kir kullanılmaktadır. Okullarda ve üniversitelerde Rusça eğitim verilmektedir. Saha Yeri'ndeki Rusların çok azı Türkçe öğrenmişlerdir.

GAGAVUZ / GAGAUZ TÜRKLERİ

Gagavuzlar ya da Gagauzlar, bugünkü Moldova Cumhuriyeti'nde, başta Gagauzeli Özerk Devleti olmak üzere kuzeydoğu Bulgaristan, Ukrayna, Romanya ve Yunanistan'da yaşayan, çoğunluğu Ortodoks Hristiyan olan bir Türk topluluğudur.

Gagavuz kimliğinin şekillenışı, üst üste üç tabakadan meydana gelen bir maden filizi gibi değerlendirilmektedir. En eski tabaka Karadeniz'in kuzeyinden Balkanlara geçen Hun, Bulgar, Hazar, Kıpçak, Oğuz ve Peçenek Türkleridir. Bunların önemli bir bölümü Hristiyanlaşarak Anadolu ve Balkanlara yerleşmişlerdir. İkinci tabaka Selçuklu döneminde Keykavus ve Sarı Saltuk'un yanında Balkanlara geçen ve daha sonra gelişen siyasi ve sosyal şartların etkisiyle Hristiyanlaşan Müslüman Türklerdir. Üçüncü tabaka ise Osmanlı yönetimi altında yaşanan nüfus hareketleriyle bütünleşen ve bugünkü Gagavuz etnik kimliğini ortaya çıkaran Anadolu ve Balkanlarda yaşayan Hristiyan Türklerdir.

Gagauz Türkleri, Anadolu Türk kültürü ile bağlantılarını diri tutmayı başarmışlardır. Gagavuz Türkleri, dinî hayatlarında olduğu gibi gelenek ve göreneklerinde de diğer Türk boy ve Toplulukları ile büyük benzerlikler gösterirler. Hayvancılıkla uğraşan Gagavuzlar, diğer Türkler gibi hayvanlarını dağlama ve kulaklarına en açma yoluyla işaretlerler. Tarımla Uğraşan Gagavuzların harman şekilleri de Anadolu Türklerindeki gibidir. Müslüman Türkler Gibi, Gagavuzlar da muska takarlar, muskayı bazen haçla birlikte taşırlar, bazen de gömleğe Veya şapkaya dikerler.

Nazar inancı Gagavuzlar arasında da yaygındır, nazardan korunmak için nazar boncuğu takılır. Gagavuzlarda zengin bir halk hekimliği geleneği bulunmaktadır. Nazara, hastalığa, aşırı endişe ve korkuya karşı okuma ve dua ile tedavi yolları uygulanır. Soğuk algınlığı, ayak, bel, baş, kulak, diş ağrıları ve siğil tedavileri için bitkilerden yapılan ilaçlar kullanılır. Gagavuzlardaki kız isteme, nişan, düğün, yüz görümlüğü gibi âdetler ufak farklarla Türkiye'deki gibidir.

Gagavuzca çoğunluğu Moldova'daki Gagavuz Yeri Özerk Bölgesi'nde yaşayan Gagavuzların konuştuğu dildir. Yaklaşık 300.000 kişi tarafından konuşulur. Gagavuzca, Oğuz grubuna bağlı bir Türk dilidir.

Komşu dillerden birçok ödünç sözcük almasına rağmen bir Türkiye Türk'ü ile Gagavuz Türk'ü kolayca anlaşılabilir. Eskiden Gagavuzca Yunan alfabesi ile yazılırdı; ancak 1957'de Kiril alfabesi kullanılmaya başlanınca Yunan alfabesinden vazgeçilmiştir. Moldova'nın bağımsızlığına kavuşması ve Gagavuzlara özerklik verilmesinden sonra Türk alfabesi üzerine biçimlendirilmiş bir alfabe oluşturuldu.

Bu alfabe günümüzde hâlâ kullanılmaktadır. Türk alfabesinden farklı olarak Gagavuz alfabesinde (Türkçedeki açık e sesi yerine) Ää harfi, Êê ve Țț harfleri bulunur. Gagavuzcada yazı dili Türkiye'de halk arasında konuşulan Türkçenin yazıya dökülmüş biçimidir denebilir. Ğ harfinin yerine birçok sözcükte ünlü harfler çift yazılarak Ğ sesi kazandırılır. Çok azı Türkçe öğrenmişlerdir.

ÖZBEK TÜRKLERİ

Özbekler (Özbekçe: O'zbeklar), Batı Türkistan'da Harezmi'den Fergana'ya kadar uzanan bölgede yaşayan ve Orta Asya'daki en kalabalık Türk halkıdır.

Bugün Özbekler, Özbekistan nüfusunun % 80'ini oluşturur. Bunun dışında Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ile Afganistan'ın kuzeyi, Çin toprakları ve Rusya Federasyonu içinde de Özbekler yaşamaktadır.

Özbekler, geleneksel aile anlayışlarında çok çocuklu olmaya önem vermişler ve çok çocuklu ailelerin güçlü aile olacaklarına inanmışlardır. Öyle ki Özbek Türkleri arasındaki "İt ol, kuş ol ama çok ol!" sözü bu anlayışın bir gereğidir.

Dahası bu minvalde; "Yalnız atın tozu çıkmaz, tozu çıksa da sesi çıkmaz." ya da "Birleşen uzar, birleşmeyen kısalır." gibi atasözleri sık sık dile getirilmiştir. Bu anlayış, hem çok çocuklu geniş aile olma isteğinin hem de Türk Soyunun tek bayrak, tek buyruk altında toplanma arzusu gibi anlamlar taşımaktadır. Kültürel açıdan Türkiye Türkleri'yle pek çok benzerlikleri bulunan Özbek Türkleri, kadınların hamilelik dönemlerinde tıpkı bizim gibi "aş erme" hissiyatına önem vermektedirler. Bunun dışında Özbekistan'da bir anne adayı, hamile olduğu süreç boyunca -tıpkı bizdeki gibi- 'çift canlı' diye anılmakta, hamilelik boyunca saçını kestirmemekte, fotoğraf çektirmemekte ve düğün eti yememektedir.

Özbek Türkleri, tıpkı Anadolu'da olduğu gibi çocuklarının 'hayırlı evlat' olmasına çok önem vermekte ve çocuklara verilecek isimlerin onların karakterlerine etki edeceklerine inanmaktadırlar. Bu yüzden çocuklara güzel ad takmak, Özbek Kültüründe de ana-babanın ilk görevi sayılmaktadır. Dahası, bir çocuk bir yolculuk sırasında doğmuşsa genelde "Sefer", bir düğün sırasında doğmuşsa "Toyçi" adını almıştır.

Bu kültürdeki bir diğer gelenek ise, evlenecek Özbek Gençlerin evlenmeden önce “Gap Gaştak” denilen bir merasim yapmalarıdır. Bir anlamda Özbek genç, arkadaşlarına çeşitli ikramlarda bulunduğu bir merasimle evleneceğini duyurur ve bir anlamda bekârlığa veda buluşması yapar. Bu, aynı zamanda bundan sonra arkadaşlarının ona evleneceği gerçeğine göre yaklaşım, sorumluluklarına saygı duymalarını bildirmek için yapılır. Hatta bir Özbek genç için kız istemeye gidildiğinde, kız evinde “Oğlumuz Gap Gaştak yaptınız mı?” sorusu sorulur.

Özbek Türkçesi içinde çeşitli farklılıklara rastlanırsa da edebî olarak Taşkent ağızı esas alınmıştır. Özbekistan topraklarında 1929 yılına kadar Arap alfabesi, daha sonra Latin alfabesi, 1940 yılından itibaren ise Kiril harflerinin kullanılmasına devam edilmiştir. Özbekistan Cumhuriyeti Yüksek Meclisi 1993'te Latin harflerine dayanan alfabenin temel kurallarını onaylayarak bu konuda önemli bir adım atmıştır.

Tıpkı Anadolu kültüründe olduğu gibi bu coğrafyada da nazara inanılıyor. Önemli işlere başlarken kurban kesilmesi geleneği de sıkı sıkıya sürdürülüyor. Misafire büyük bir önem verilen Özbek kültüründe, konuklar baş köşede ağırlanıyor ve en değerli yiyecekler ikram ediliyor. Anadolu adetlerinde görülen gece vakti saç ve tırnak kesmenin uğursuzluk getireceğine olan inanç, Özbek kültüründe de aynı hassasiyetle sürdürülüyor.

"Çalışmadan, yorulmadan ve üretmeden, rahat yaşamak isteyen toplumlar; evvela haysiyetlerini, sonra hürriyetlerini daha sonra da istiklal ve istikballerini kaybetmeye mahkumdurlar."

Rezzan Yıldız 20

ÜLKEMİZDE ARKEOLOJİ

MUHAMMED
EMİN ÇİTÇİ
11/D

ÜLKEMİZDE ARKEOLOJİNİN DÖNEME GÖRE GELİŞİMİ VE ARKEOLOGLARIMIZ

Osmanlı Dönemi

Türkiye topraklarındaki arkeolojinin gelişimine bakarsak, ilk adım bu eserlerinin korunmasına yönelik bilincin gelişmesidir. Ahmet Fethi Paşa tarafından kimi eserlerin Aya İrini Kilisesinde toplanmasıdır. Daha sonra 1869 yılında Müze-i Hümayun oluşturulur, kurum aynı zamanda İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin ilk şeklidir. Bir dönem kapatılan müze, 1881 yılında Osman Hamdi Bey'in müze müdürü olarak atanmasından sonra çağdaş bir müze kimliği kazanmaya başlar.

Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyet döneminde arkeolojik kazılar yoğunluk kazanmaya başladı. 1931'de Türk Tarih Kurumu, 1934'te İstanbul Üniversitesi'ne bağlı Türk Arkeoloji Enstitüsü, iki yıl sonra da Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi kuruldu. 1933'te Türk Tarih Kurumu adına ilk kazılar, Hamit Zübeyr Koşay başkanlığında Ahlatlıbel'de yapıldı. 1935'te Koşay ve Remzi Oğuz Arık Çatalhöyük kazılarına başladılar. Ayrıca Türkiye'de 1930'lardan başlayarak Alman, Fransız, İngiliz ve Hollanda arkeoloji enstitüleri kuruldu.

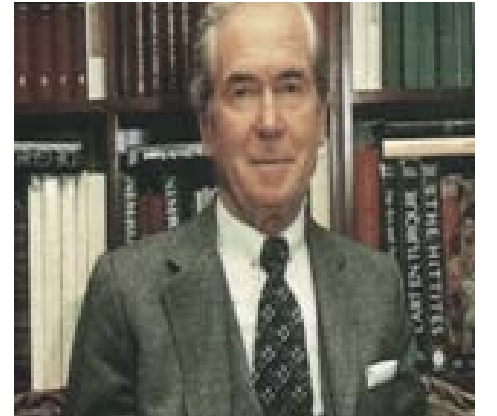
ARİF MÜFİD MANSEL
(1905 - 1975)

Türkiye'nin ilk arkeoloji kürsüsü olan İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Klasik Arkeoloji Kürsüsü kurucusu Ordinaryus Arif Müfid Mansel. Türkiye arkeolojisinin altında imzası olan isimlerin en başında gelenlerindedir.

JALE İNAN (1914- 2001)

Jale İnan, Türkiye'nin ilk kadın arkeoloğudur. Klasik arkeoloji dalında çalışan İnan, Perge ve Side antik kentlerinin ortaya çıkarılmasına 35 yıl boyunca büyük emekler verdi. Buralardan çıkarılan eserler için de Antalya ve Side müzelerinin kurulmasına katkı sağladı.

EKREM AKURGAL
(1911 - 2002)

Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Bölümü'nün kurucusu ve Türkiye arkeolojisinin iki ordinaryusundan biridir. Türkiye'de klasik arkeoloji için adım atılmadık yer bırakmamıştır. Hayatının büyük kısmını Smyrna kazılarına adanmış ve öldüğünde oraya gömülmek istemiştir.

HALET ÇAMBEL
(1916 - 2014)

Türkiye'nin ilk kadın bilim insanlarından biri olan Halet Çambel, İstanbul Prehistorya Kürsüsü kurucusu ve, Türkiye arkeolojisine kattığı değerlerle Türkiye'de hala devam eden arkeolojideki kadın üstünlüğüne kadar her şeyin başlangıcında yer alır.

UFUK ESİN
(1933 - 2008)

Türkiye de ikinci kuşak arkeologların en önemlilerinden olan Ufuk Hoca hayatının çok büyük bir bölümünü Türkiye prehistoryasına ve İstanbul Üniversitesi Prehistorya Bölümü'ne vermiştir. Kurtarma kazıları, yüzey araştırmaları, arkeometri gibi pek çok bilimsel çalışmaya ön ayak olmuş ve bunların yanında Türkiye arkeolojisine sayısız isim yetiştirmiştir.

ARKEOLOJİK İLK 6 TÜRKİYE

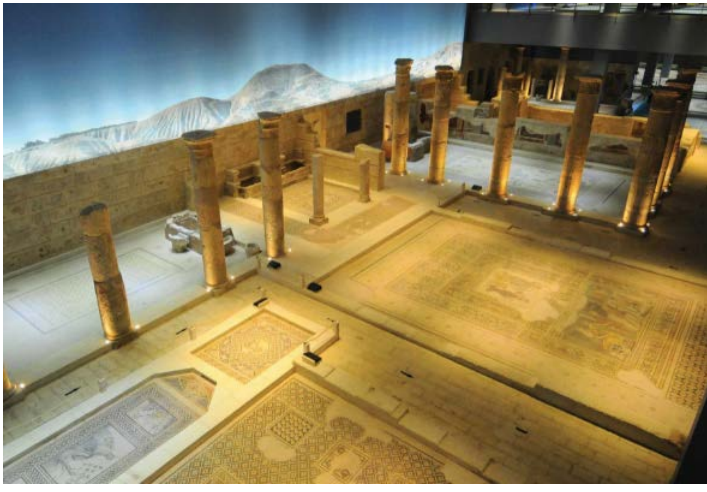
1) Dünyanın en eski tapınağı: Göbeklitepe - Şanlıurfa

12 bin yıl önce Fırat ve Dicle nehirlerinin olduğu bölge, insanlık tarihinin en önemli değişimlerinden birine şahitlik etti. Bu dönemde insanoğlu avcı ve toplayıcı yaşam ekonomisinden yerleşik hayata geçme aşamasındaydı. İşte böylesine eski ve farklı bir dönemde, o dönem insanların yarattıkları eserler arkeoloji dünyasında büyük yankı uyandırdı. Dünyanın en eski tapınağı olarak kabul edilen Göbeklitepe'deki bu yapılar, heykeller ve kabartmaların teknik ve estetik özellikleri bakımından eşsiz. Kutsallığın, inanç ve estetiğin nasıl başlayıp, devam ettiğini anlamak isteyenlerin mutlaka görmesi gereken bir yer.

2) İlk kent yerleşimi : Çatalhöyük - Konya

1960'ın başlarındaki kazılarla o dönemde büyük ilgi uyandırdı. Burası insanoğlunun toplayıcılıktan, ortak yerleşik hayata geçişin olduğu en büyük yerleşim yeri. Duvar resimleri ve ünlü anatanrıça heykelcikleri, bu döneme özgü, kültürel ve sanatsal geleneklerin en güçlü olduğu yer. Anadolu tarih öncesi döneminde din, öteki dünya ve anatanrıça kültü gibi fenomenleri öğrenmek için en önemli çıkış noktasıdır.

3) Doğu batı buluşması: Zeugma Antik Kenti (Gaziantep)

Fırat kıyısında yer alan Antik Zeugma Kenti, medeniyetlerin buluştuğu bir noktada. Hellenistik dönemde, Doğu ve Batı kültürlerinin kaynaşması için kurulmuş önemi bir kent. 90'ların sonlarında Birecik Barajı'nın yapımıyla gündeme geldi. Hellenistik ve Greko-Romen kültüre ait Roma Konutları'nda çıkarılan benzersiz mozaikler, fresk ve buluntularıyla tanınıyor. Eserler Zeugma Mozaik Müzesi'nde sergileniyor.

4) Roma ihtişamı: Sagalassos - Burdur

Ağlasun ilçesinin arkasında yükselen Akdağ'ın yamacına giderseniz sizi bu antik kent karşılar. Son yıllarda yapılan arkeolojik kazılarla ayrı bir kimlik kazandı. Gezerken sadece eski yapılar görmezsiniz. "Bir arkeolojik kazı nasıl yapılır?", "Eski yapıların restorasyonu nasıl yapılır?" çok iyi gözlemleyebilirsiniz. Bu yüzden Sagalassos ayrıcalıklıdır. Yerleşimin tarihi çok daha eskilere gitse de şu anda toprak üstünde gözükeler Roma İmparatorluğu Dönemi'nin ihtişamını yansıtıyor.

5) Hattuşa - Çorum

Çorum Boğazkale'deki Hattuşa, M.Ö. 1.650 – 1.200 yılları arasında Anadolu'nun büyük bir bölümünde ve zaman zaman da Kuzey Suriye'ye kadar uzanan geniş bölgede hüküm süren Hitit İmparatorluğu'nun başkentiydi. Kenti ziyaret ettiğinizde göreceğiniz şehir suru, kapılar, tapınak ve saray kalıntıları şehrin en parlak dönemini yansıtan arkeolojik yapılar. Batılı gezginler tarafından merak ediliyor. Eserler Boğazkale ve Çorum müzelerinde yer alıyor

6) Zamanın gemisi: Anavarza - Adana

Tarihin topografya ile böylesine uyumlu ve görkemli bir fotoğrafını bulmak kolay değil. Çukurova'da, adeta bir masal kalesinin dibinde, baş döndürücü bir zaman yolculuğu vadediyor. Keza hemen yanbaşında, Hemite'de doğan Yaşar Kemal ondan; "Zaman gemisinde usulca ilerleyen bir gemi" diye bahsediyor İnce Memed'inde.

